

OTDK dolgozat

Sallai Borbála

BA

2011

Miskolc város szociálpolitikája, avagy barnamezős szociálpolitikai
juttatások!

The social policy of the city of Miskolc, or brownfield social benefits?!

Sallai Borbála

Kézirat lezárása:
2011. november 11.

REZÜMÉ

Sallai Borbála

*„Jó helyen vagyok, mert bőven jut abból
a jóból, amit az ipar nem termel,
hanem pusztít: a csendből.”
Lénárd Sándor*

A kutatás témája annak feltárása, hogy Miskolcon a barnamezős területeken milyen struktúra változás történt? A városban kialakult a társadalmi szegregáció, a barnamezős területek revitalizációjának gátja az ott élők munkaerőpiaci depressziója.

Vizsgálom dolgozatomban hogy, milyen iparszerkezet jött létre a leépült ipari tevékenység helyén? Mennyire alkalmazkodik ez a piaci igények változásához, és mennyire épít az ipari hagyományokra? Milyen támogatást nyújt az Európai Unió és az állam a fejlesztésekhez? Alapvetően az elmúlt évtizedben nem történt változás, több program is célozta a térség új pályára állítását azonban ezek hatása kétséges.

Arra keresem a választ, hogy az ipari területek helyén létrejött kolóniákban hogyan változott a lakosság összetétele? Mi és milyen színvonalon biztosítja az itt élő lakosság megélhetését? A segélyezettek száma megnőtt a barnamezős területeken. Az itt élő lakosság elszegényedése folyamatos. Többségüket a kilátástalanság jellemzi. Alacsony a barnamezős környezetben lakók iskolázottsága és nem használják ki a képzési lehetőségeiket.

Kutatásom módszertana Miskolc város adatainak elemzése, a térségi szociálpolitikai juttatások rendszerének vizsgálata. Interjúk készítése a területen dolgozó szakemberekkel. Esettanulmány fejlesztési projekt bemutatására.

SUMMARY

Borbala Sallai

*"I am in the right place here because it provides much
of that benefit which industry does not produce
but actually ruins, i.e. peace and quiet."*

Sandor Lenard

The purpose of this project is to ascertain what kind of structural changes have taken place in the brownfield areas of Miskolc. Social segregation has developed in the city and the barrier to revitalization of brownfield areas is the lack of enthusiasm on the part of the potential workers living there.

I describe in my essay what kind of structure has emerged to compensate for the declining industrial activity here and how it can be adjusted to the changes due to the new industrial developments and how it can be reconciled with industrial tradition. Moreover, what kind of support is provided for improvement by the European Union and the Government? Basically during the last decade there were few changes and although some programmes targeted the new trend of the area, the effect of these is questionable.

I am seeking answers as to the social structure of the populations now occupying the residential areas which have been established in the industrial areas, and what standard of living is ensured for the people living there. The number of people living on social benefit has increased in the brownfield areas. Poverty is continuously increasing among the people living there and most of them can be characterised as being devoid of hope. The education level of people living in the brownfield areas is low and they do not avail themselves of the offered possibilities of training.

The method applied in my research is to analyse the data of the city of Miskolc and the system of social benefits implemented in the area. I am seeking interviews with people who are working in this field, and conducting case studies to show the effects of the improvement project.

TARTALOMJEGYZÉK

I.	BEVEZETÉS	1
II.	KONCEPTUALIZÁLÁS.....	3
1.	Barnamezős övezet.....	3
2.	Rozsdaövezet.....	4
3.	Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS)	4
4.	Műemlék jelentőségű terület	4
5.	Revitalizáció.....	4
III.	AZ ÉSZAK MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ	6
1.	Barnamezős területeinek általános bemutatása	6
IV.	BORSOD ABAÚJ ZEMPLÉN MEGYE.....	10
1.	Miskolc.....	10
1.1.	A város mérete és földrajzi elhelyezkedése.....	10
1.2.	A városfejlesztési elképzelései 2011-2014 között	12
1.3.	Pályázati forrás lehetőségek a barnamezős területek rehabilitációjára.....	16
1.4.	SWOT elemzés.....	17
1.5.	Barnamezős területek a városban.....	20
1.5.1.	Miskolc-DAM.....	20
1.5.2.	Miskolc-Digép.....	21
1.5.3.	Miskolc Észak-keleti Iparterület	21
1.5.4.	Lyukóbánya	22
V.	DAM BEMUTATÁSA.....	23
1.	A DAM telephely története és jelene.....	23
2.	A telephelyfejlesztés folyamata	24
2.1.	Fejlesztési lehetőségek.....	25
2.2.	Célkitűzések.....	26
3.	Barnamezős beruházások a DAM telephelyén	26
3.1.	Megépszer Kft.	26
3.1.1.	A cég fő beruházásainak bemutatása	27
4.	A terület szociális helyzete	29
VI.	LYUKÓBÁNYA BEMUTATÁSA.....	30
1.	A bánya története	30
2.	A terület szociális helyzete.....	32
2.1.	Társadalmi viszonyok a városrészben.....	33

2.1.1.	<i>Demográfia</i>	33
2.2.	<i>Lakókörnyezet értékelése</i>	34
2.3.	<i>Jövedelmi helyzet</i>	34
2.4.	<i>Közfoglaltatások a városrészben</i>	35
2.5.	<i>Funkció meghatározás</i>	36
2.6.	<i>Legfontosabb problémák</i>	36
VII.	BEFEJEZÉS	37
VIII.	IRODALOMJEGYZÉK	38
IX.	MELLÉKLETEK	40
1.	Összefoglaló táblázat a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található barnamezős beruházásra alkalmas területekről	40
2.	Interjú	44
2.1.	<i>Nagy Lászlóval a Megépszer Kft. ügyvezető igazgatójával</i>	44
1.2.	<i>dr. Miskolci Róberttal a Miskolc Megyei Jogú Város Egészségügyi és szociális osztály osztályvezető helyettesével</i>	48
2.	Képek	54

I. BEVEZETÉS

Születésem óta Miskolcon élek, így a témaválasztás részben személyes indíttatású volt. Édesapám 1978 óta a Lenin Kohászati Művekben (a későbbi DAM-ban) dolgozott. Ekkor a cég még évente egy millió tonna acélt termelt, amit javarészt a kelet- európai piacokon értékesített. A kelet-európai piacok összeomlása és a rendszerváltást követő zavaros privatizációs ügyletek következtében a cég helyzete egyre nehezebbé vált.

Édesapám végül 1996-ban igazgatóhelyettesként a gigantikus méretűre dagadt korrupció és a rosszul kitűzött vállalati célok miatt elhagyta a céget. Pályája kezdetén a cégnél 18 000 ember dolgozott és mindenkinek meggyőződése volt, hogy a vállalat biztos megélhetést teremt számára nyugdíjas éveikig.

1996 óta eltelt évek igazolták édesapám döntését, hiszen a céget a folyamatos leépülés jellemezte. A részekre bontást követően az alap tevékenységet végzőkre és a különvált Kft-kre egyaránt a létszám csökkenés és a leépülés volt a jellemző, néhány kivételtől eltekintve.

Némileg hasonló folyamatok játszódtak le Lyukóbán is, és ezek végső soron a barnamező kialakulásához vezettek el. A barnamező kialakulása és kezelhetősége problémáinak mélyebb megértése érdekében interjút készítettem a DAM területén működő Megépszer Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft ügyvezető igazgatójával, Nagy Lászlóval és Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzat Egészségügyi és Szociális Osztály osztályvezető helyettesével, dr. Miskolci Róberttel is, aki teljes körűen bemutatta számomra Lyukóvölgy mai helyzetét. Az interjúk során arra kerestem a választ, hogy mi volt a közvetlen oka a drámai módon lepusztult iparterületeken a kolóniák létrejöttének, és milyen az összefüggés a kolóniák kialakulása és a társadalmi szegregáció között. Kíváncsi voltam arra is, hogy a piaci igények változására hogyan reagálnak a cégek irányítói és a vezetők és hogyan a dolgozók?

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy az ipari területek helyén létrejött kolóniákban hogyan változott a lakosság összetétele és ez milyen hatással van az itt működő cégek piaci lehetőségeire? Hogyan élnek ezek a cégek a támogatási lehetőségekkel és milyen élet- és munkakörülményeket biztosítanak dolgozóiknak?

Kiderült, hogy a DAM területén a gépipar megnövekedett export lehetőségeinek következtében néhány Kft (Megépszer Kft, Dinas Kft, Fémszercoop Kft., Technoplast Kft, T and J Soft Control Kft.) folyamatos termelésbővítést hajtott végre, és ma az alaptevékenységét egyedül megőrző Hámor Rt-vel együtt a DAM területén dolgozók körülbelül 95%-át foglalkoztatja. Az acélgyártás és az öntészet mint alaptevékenység megszűnt, és bár időnként felröppenek a munkahelyüket veszített, többnyire idős dolgozók számára reményt keltő hírek az újraindításról, ezek többnyire alaptalannak bizonyulnak. Az acélgyártás leállítása óta eltelt többéves szünet a termelő berendezések állagromlását, a piaci pozíciók elvesztését és a szakképzett munkaerő elvándorlását eredményezte.

Beszélgetéseim során nyilvánvalóvá vált számomra, hogy az egykori Lenin Kohászati Művek telephelyén dolgozó cégek nagy része fekete túlórakkal, alacsony bérért foglalkoztatja dolgozóit, akik nagy részének életkörülményei rendkívül rosszak. A cégvezetők azt használják ki, hogy a nehézipari dolgozók számára nincs munkalehetőség a térségben, a munkanélküliek száma igen magas.

II. KONCEPTUALIZÁLÁS

Kezdjük először a dolgozatban néhány következetesen felbukkanó szakkifejezés jelentésének tisztázásával. Néhány helyen egyszerűbbnek tartottam szó szerint idézni az általam felhasznált tanulmányokból, másutt tartalmi idézeteket alkalmazok.

1. Barnamezős övezet

„Barnamezős területek kisebb hatékonysággal hasznosított (alulhasznosított), esetenként kiürült, volt iparterületek. De ide soroljuk a rosszul hasznosított, vagy elhagyott vasúti, és a már kiürült katonai területeket is.” (Barta, 2002)

VATI meghatározása szerint „Használaton kívül került vagy alulhasznosított, általában leromlott fizikai állapotban lévő és jellemzően környezetszennyezéssel terhelt egykori iparterület, gazdasági terület, vasútterület, illetve felhagyott, használaton kívüli laktanyaterület, valamint egyéb, funkcióját veszített, használaton kívüli épület, terület.” (OTM, 2007)

„Egy másik megfogalmazásban a fejlett világ nagyvárosainak hosszú ideig az ipar volt a legjelentősebb tevékenysége. Az 1960-as évektől az ipari foglalkozásúak száma fokozatosan csökkent, majd bő negyedszázada fordulat állt be: a feldolgozóipari üzemek tömegesen telepedtek ki a nyugat-európai s észak-amerikai nagyvárosokból a kedvezőbb (olcsóbban működtethető) telephelyekre, többnyire a fél-periférián lévő, emelkedő gazdaságú országokba. Kiterjedt ipari területek maradtak elébb üresen, azután nehezen áttekinthető, sokféle tevékenységnek adtak helyet, míg a város-rehabilitációk során olyan funkciók telepedtek meg, melyek az eltűnő ipari szerepkörök helyére léptek. Ezeket a kiürülő/átalakuló ipari területeket nevezi a szakirodalom barna övezeteknek (vagy barna mezőnek: brownfield). A barna övezet mikro geográfiai jellegű, városon belüli jelenség s szabályozása a várospolitikai feladata.” (Bay Intézet, 2008)

„A barnaövezet mikro geográfiai jellegű, városon belüli jelenség s szabályozása a várospolitikai feladata. Nem tévesztendő össze a rozsdáövezettel (rustbelt) ami a lehanyaglott hagyományos nehézipari (kohászati, nehézgépipari) körzeteket jelenti, tehát regionális léptékű, s a regionális politika avatkozhat be sorsukba.” (Enyedi György, 2005)

Hazánkban a leginkább érintett két régió az Észak-magyarországi és a Dél-dunántúli.. A barnamezők egyszerre jelentenek lehetőséget és problémát egy adott terület fejlesztési politikája számára.

2. Rozsdaövezet

Enyedi György akadémikus meghatározása és magyarázata szerint: A barnamező nem tévesztendő össze a rozsdaövezettel, ami a lehanyatlott hagyományos nehézipari (kohászati, nehézgépipari) körzeteket jelenti, tehát regionális léptékű és a regionális politika avatkozhat sorsukba. (Enyedi György, 2005) Egyszerűen szólva: a Diósgyőri gyártelep: barna mező. A salgótarjáni iparvidék: rozsdaövezet. A nemzetközileg elfogadott szakkifejezéseket nem szabad csinosíthatni, cserélgetni, mert akkor nem tudjuk, miről ír a szerző.

3. Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS)

„Az európai uniós területfejlesztési eszközrendszer egyik kiemelt és hazánkban az uniós csatlakozástól számítva egyre inkább teret hódító eszköze. Egy olyan szociális érzékenységgű, a társadalmi rehabilitációs elvárásokat is szem előtt tartó, stratégiai szemléletű, de megvalósítás orientált tervezési dokumentum, mely középtávra (7-8 év) fogalmazza meg a település és részeinek stratégiai céljai közül a 2015-ig elérni kívántakat.” (IVS, 2011)

4. Műemlék jelentőségű terület

„A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal definíciója szerint az épületek, építmények, műtárgyak, valamint a hozzájuk tartozó telkek és területek minden olyan csoportja, illetve olyan ipari vagy közlekedési terület, amely az adott település jellegzetes, történelmileg kialakult szerkezete, összképe, a tájjal való kapcsolata, tér- és utcakepei szempontjából védelemre és megtartásra érdemes, akkor is, ha nem minden egyes alkotóeleme egyedileg védett műemlék, és amelyet ilyenként védetté nyilvánítottak.” (Bay Intézet, 2008)

5. Revitalizáció

Ismertetem az általam használt revitalizációs fogalom jelentését Tóthné Szita (2011) alapján. Kármentesítés alatt valamiféle szennyezés eltávolításának lehetséges módjait értem. A rehabilitáció alatt környezeti és gazdasági helyreállítást értek, amely a környezeti helyreállítás után az örökölt gazdasági funkció fenntartását szorgalmazza

(útfüggőség). Ide soroljuk a stagnáló iparterületek létesítményeit, amelyeken nem vagy alig történik érdemi változás (Kiss 2010) Vizsgálódásaim során előtérbe helyezem a revitalizáció fogalmát, amelyet gazdasági és társadalmi és környezeti nézőpontra is kiterjesztek, különösen egy adott iparterület és vonzáskörzetének újrahasznosítása kapcsán. A revitalizáció komplex értelmezést jelöl, amely a környezeti helyreállítás mellett új gazdasági funkciók megtalálását és a humán erőforrás munkaerő-piaci jelenlétének növelését jelenti.

Az ott élők bevonása nélkül a revitalizáció nehezebben valósulhat meg, könnyen elakadhat a folyamat. A társadalmi átalakítás során is érdemes költség-haszonelemzést végezni. A revitalizáció kapcsán a helyi társadalom bevonását és megnyerését hangsúlyozza Bielcka-Król-Korczak (2010). A revitalizációt támogathatja a térbeli elhelyezkedés, a városszerkezetbe való beágyazottság, a megközelíthetőség. Amellett hogy a változtatások célja, a befektetők, döntéshozók, hosszú távú hasznosítási érdekeinek összeegyeztetése. A vonzóbb gazdasági és épített környezet létrejötte, a foglalkoztatottság emelése, illetve a növekvő termelékenység az amelytől reméljük a terület újjáéledését, revitalizálódását.

III. AZ ÉSZAK MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ

1. Barnamezős területeinek általános bemutatása

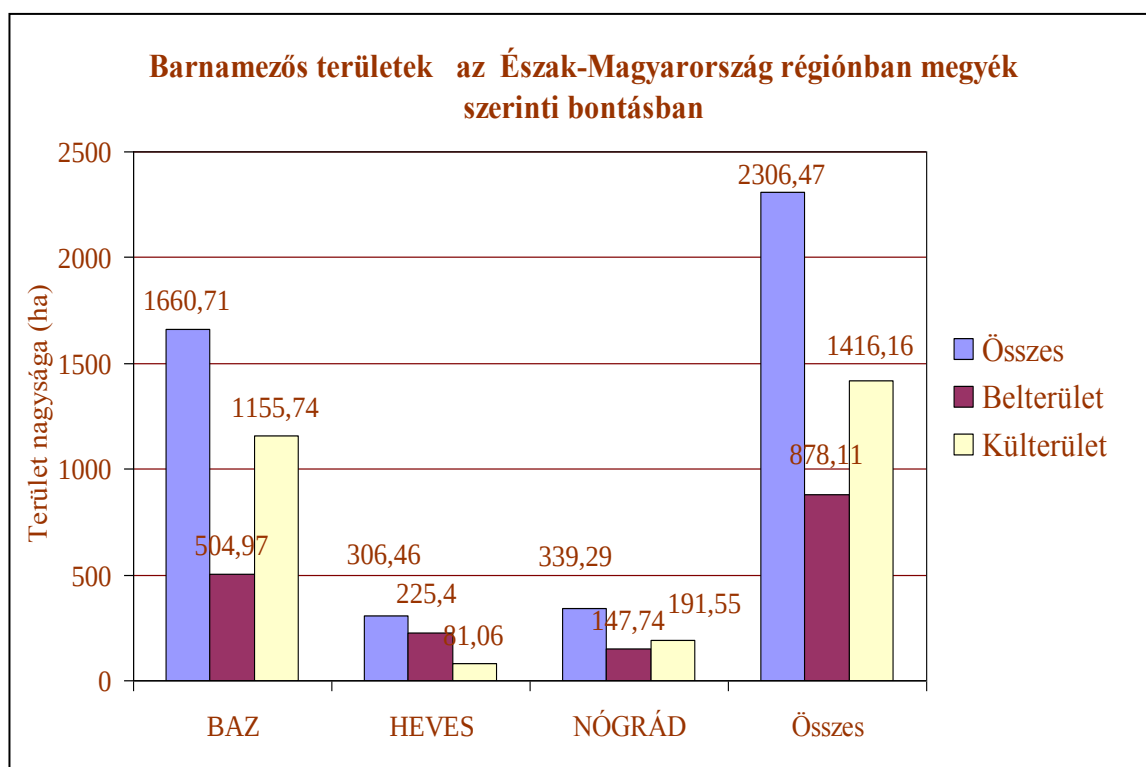
Hazánkban az egyik leginkább érintett az Észak-magyarországi régió. A Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közalapítvány Logisztikai és Gyártástechnikai Intézet és az Észak-Magyarországi Operatív Program megvizsgált az Észak-magyarországi régióban minden olyan területet, ami a fenti definíciók szerint barnamezős területnek, vagy rozsdaoövetnek tekinthető.

A felmérés eredményeit statisztikai adatokkal jellemezték. A vizsgálat során fellelt barnamezős terület Észak-magyarországi Régióban 2006-ban 2213 ha., 2008-ban 2306,47 ha., 2010-ben 3286,5 ha. (Paulovics-Körösi, 2011). A barnamezők egyszerre jelentenek lehetőséget és problémát egy adott terület fejlesztési politikája számára.

A régióban a településszerkezetbe szervesen beépült nagyobb kiterjedésű barnamezős

területek a következő településeken vannak: Miskolc, Salgótarján, Ózd, Bátronyterenye, Balassagyarmat és Borsodnádásd. A régióban még 22 településen, vagy azok külterületén található barnamezős terület, míg mintegy 6-7 főként kisebb településen van használaton kívüli, pusztuló állapotú laktanya. A városokon kívül a használaton kívüli volt ipari területek között található a bányászatból visszamaradt olyan tájsebek és meddőhányók, melyek rekultiválása, természetes tájba illesztése elengedhetetlen.

Borsod-Abaúj Zemplén megyében található a legtöbb ilyen terület 2008-ban 1660,71. ha. Heves megyében 306,46 ha, és Nógrád megyében 339,29 ha. volt. A területek több mint fele külterület. (Bay Intézet, 2008)

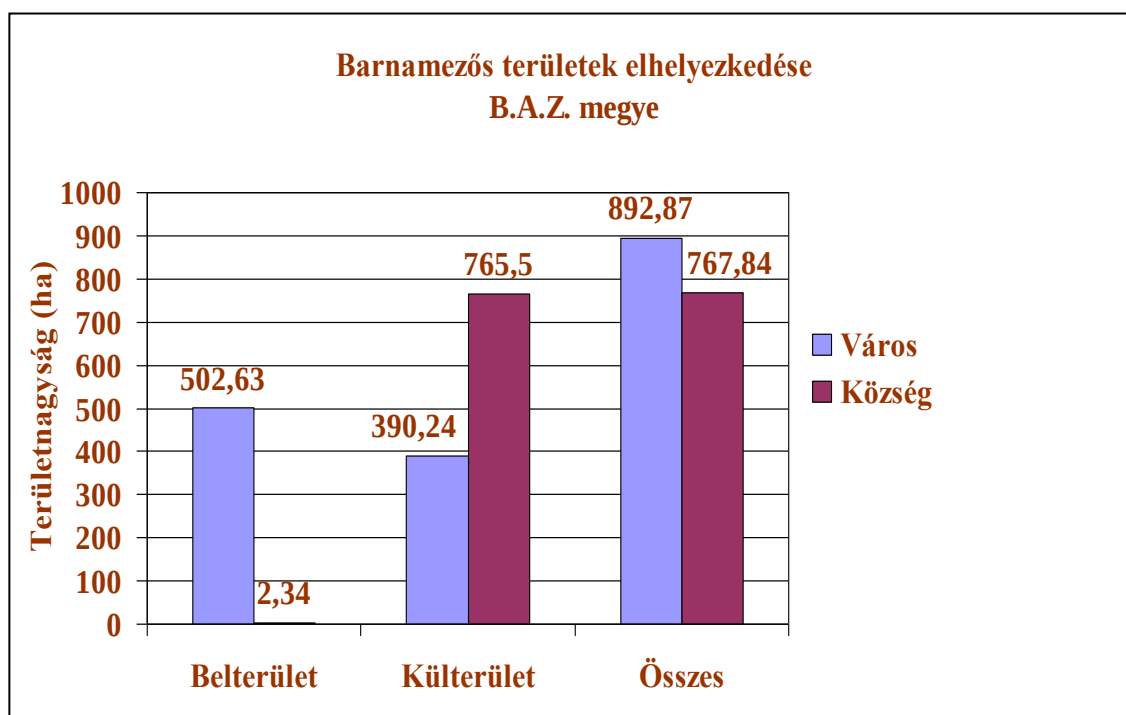
Forrás: Saját szerkesztés barnamezős területek az Észak-Magyarországi Régió Regisztere alapján (2008)

1. ábra: Barnamezős területek az Észak-Magyarországi Régióban megyék szerinti bontásban

A barnamezős területek területi eloszlása egyenetlen. A legnagyobb súlyt képviseli Borsod-Abaúj Zemplén megye 2%-kal, Heves megye 13%-kal, Nógrád megye 15%-kal. A hagyományos iparral rendelkező nagyobb városok körül sűrűsödnek. (Bay Intézet, 2008)

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a barnamezős területek jelentős része külterületen található a községekben, a városban pedig a belterületen található. (Bay Intézet, 2008)

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében városi külterület 390,24 ha., belterület 502,63 ha., községi külterület 765,5 ha és községi belterület 2,34 ha. található. (Bay Intézet, 2008)

Forrás: Saját szerkesztés barnamezős területek az Észak-Magyarországi Régió Regisztere alapján (2008)

2. ábra Barnamezős területek elhelyezkedése Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

A barnamezős területek aránya a megyék területében alacsony, Borsod- Abaúj Zemplén megyében 2,29%, Heves megyében 0,64% és Nógrád megyében 1,33%. Komoly tartalékot képezhetnek azonban ezek a területek az új ipartelepítések során. (Bay Intézet, 2008)

A barnamezős területek tulajdoni megoszlása, állami 11%, magántulajdonú 89%, a Régióban különös problémákat vett fel. (Bay Intézet, 2008)

Lehetőség van az önkormányzatok és a magánszféra együttműködésére a magántulajdonban lévő barnamezős területek revitalizációjára. A ROP 2.2 Városi területek rehabilitációja pályázati program, amely a helyi önkormányzatok innovatív település-rehabilitációs tevékenységének ösztönzése város rehabilitációs akciók megvalósításán keresztül, amely alkalmazásával megmozdítható lenne a barnamezős revitalizáció folyamata. (Bay Intézet, 2008)

A támogatás mértéke 125-1500 millió forintnyi összeg között volt. A minimális saját erő mértéke 10%. A támogatás igénybevételére jogosultak voltak a helyi

önkormányzatok, amelyek partnerként magukhoz emelhetnék, a barnamezős területek tulajdonosait (vállalkozásokat) is. (Bay Intézet, 2008)

Németországi felmérések szerint a barnamezős területek revitalizációjának finanszírozása 35%-ban magán, 40%-ban Public Private Partnership és 25%-ban állami forrásokból történt. Ez az állapot elérhető, hogy ha az önkormányzat és a magánszféra összefogva ki tudja használni a fent leírt pályázat lehetőségeit. Például, ha kialakul az önkormányzatok között egy egészséges együttműködés a tulajdon cseréjét illetően, majd a revitalizáció után a magántulajdon a Public Private Partnership eszközeit igénybe véve jut újra tulajdonához/profitjához. Természetesen feltétel a ROP ezen pályázatának újbóli kiírása a 2007-2013. közötti tervezési időszakban, azaz az NFT2 részévé kell válnia. (Bay Intézet, 2008)

Az Észak-Magyarországi Régióban a barnamezős területek tulajdon viszonyainak aránya, 58% magán, 26% önkormányzati, 7% MÁV, 4% Honvédelmi Minisztérium, 4% ÁPV Rt. és 1% Bányavagyon. (Bay Intézet, 2008)

A vizsgált területek funkciója 62% ipari jellegű, 22% egyéb, 9% laktanya és 7% bánya jellegű. Újra felhasználásuk irányát is célszerű az ipari hasznosítás irányában megtervezni. Ezt támasztja alá az is, hogy a regisztrált 73 egységből 21-ben működő ipari tevékenység folyik, ebből 9. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. A laktanya, bánya és egyéb minősítésű területek felhasználását a mindenkori igények és lehetőségek fogják eldönteni. A vizsgált barnamezős területek 80%-a nem szennyezett. (Bay Intézet, 2008)

Értékelni kellett a megyei jogú városok településszerkezetre gyakorolt hatását is, az értékelés megtörtént a nem megyei jogú városok viszonylatában is. Megállapították, hogy a vizsgált területek 5%-a érintett, illetve ezek területén jelentkezik a barnamezőt a településszerkezetben megoldásra váró feladatként. Legjellemzőbb erre a Miskolcon lévő DAM területe. (Bay Intézet, 2008)

Az Észak-Magyarországi régióban a barnamezős területek településszerkezetbe való beilleszkedése 5%-a problémás. (Bay Intézet, 2008)

Érdekességgént megvizsgálták a barnamezős területek autópályától mért távolságát. A helyzet ebből a szempontból jó, hiszen 28%-a 0-10, 30%-a 10-50, 42% 50 km-felett van. Ez jó lehetőséget biztosít a további hasznosításra. (Bay Intézet, 2008)

Magyarországon nem lelhető fel semmilyen barnamezős koncepció vagy területtel való gazdálkodás. Az Európai Unióban és az Uniót alapító tagországokban működik barnamezős stratégia, van koncepciója az államoknak e fontos gazdaságfejlesztési eszközként működtethető ipari tartalékterületek hasznosítására. Ennek hiánya érződik többek között a támogatási rendszerben, a helyi és országos szintű területgazdálkodásban. Így többször, nem megalapozottan történik/történt/történhetett zöldmezős ökológiai és környezeti károkat okozó ipartelepítés. (Bay Intézet, 2008)

IV. BORSOD ABAÚJ ZEMPLÉN MEGYE

1. Miskolc

1.1. A város mérete és földrajzi elhelyezkedése

A barnamezős területek szerkezeti átalakulás tanulmányozásánál a szakirodalom főként két fontos kérdést vizsgál: az egyes szektorokban foglalkoztatottak számának alakulását, illetve az egyes szektorok GDP-hez való hozzájárulását. Kistérségi szinten nem állnak rendelkezésre megfelelő adatok, ezért megyei szinten kezdtek vizsgáldni,

amelyet az ipari foglalkoztatottakat jellemző ingázás is alátámaszt. Egy kistérség munkaerőpiacát jelentősen befolyásolta a létrejövő ipari centrumok vonzó hatása. Az Észak-magyarországi régió három megyéje eltérő ipari struktúrával rendelkezett és rendelkezik napjainkban is. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a 1930-40 évekre kiépült ipari központok a megyét Budapest és Pest megye után az ország második legnagyobb ipari foglalkoztatással jellemezhető térségévé léptették elő. A megyében a lakosság számnak növekedésével folyamatosan növekedett az ipari foglalkoztatottak száma is, 1980-ra elérte a 143 000 főt, a mely a vidéki megyék közül is kimagaslóan nagyarányú volt, háromszorosára nőtt az iparban dolgozók száma 1980-ra. Az 1980-ra az ipari foglalkoztatottak területi koncentrációja az országos átlag feletti 20 fő/km² volt. 1990-ben az iparban foglalkoztatottak aránya elérte a teljes foglalkoztatotti létszámon belül az 51%-ot, amely a megyék közül a második legnagyobb arányú volt. . (MMJV, 2010)

Az iparban foglalkoztatottak aránya Borsod megyében drasztikusan csökkent. 1980.-as évek utána az Észak-magyarországi régióban is folyamatosan csökken. . (MMJV, 2010)

Észak-Magyarországon az összes aktív keresők 44,7% az iparban volt foglalkoztatott, míg Dél-Dunántúlon ez az arány 10%-kal kevesebb volt (44,7%). A magyar ipar koncentrálódása tehát Budapest mellett elődlegesen Borsod megyére terjedt ki. A munkaerőpiac keresletét az ipar jelentette több mint 40 éven át az Észak-magyarországi régió megyéiben. Ilyen mértékű foglalkoztatotti létszám mellett természetesen növekedett a megyében az ingázók száma is az ipari centrumokhoz (Miskolc, Ózd, Kazincbarcika), és ezzel párhuzamosan segítette az iparhoz kapcsolódó települések létrejöttét, kolóniák kialakulását. Az ingázók számát csak a diósgyőri gyár esetében 6000 főre becsülték. . (MMJV, 2010)

A 2007-2013 programozási időszakban barnamezős rehabilitációra az Észak-magyarországi régióban 4,5 milliárd Ft-ot, míg a Dél-dunántúli régióban 2 milliárd Ft-ot különítettek el. A rendelkezésre álló összeget számításaim szerint teljes mértékben lehívták az érintett régiók. Dél-Dunántúlon a megítélt támogatásokat 6 kistérség hívta le. Az Észak-magyarországi régióban 2011 októberéig 4 038 milliárd Ft használtak fel közvetlenül barnamezők rehabilitációjára. A megítélt támogatásokat 10 kistérség tudta

lehívni, az érintett 39 kistérségből. Kimagasló összeget a Miskolci kistérségnek jutattak, 1,6 milliárd Ft-ot. (MMJV, 2010)

Feltételezem, hogy a barnamezők jelenléte illetve a munkanélkülivé vált ipari foglalkoztatottak elhelyezkedésének esélye ezekben kistérségekben nagyon alacsony

1.2. A városfejlesztési elképzelései 2011-2014 között

A következő három évben 10,2 milliárd forint adósságszolgálatot kell teljesíteni. Takarékos, a közpénz felhasználására odafigyelő, a költségvetést további hitelekkel nem terhelő gazdálkodásra van szükség. Tudjuk, hogy a város gazdaságának beindításával, a helyi vállalkozások megerősítésével elkerülhető az adósságcsapda. A munkahelyteremtő beruházások megindulása, a gazdasági viszonyok kedvezőbb alakulásával, az élet minden területén javulást hozhat. Éppen ezért mindennél fontosabb a munkahelyteremtés. (MMJV, 2010)

A gazdaság beindításával, a város „mint jó gazda” szemlélettel, az új gondolkodással Miskolcon új munkahelyek jönnek létre. A működő munkahelyeket megőrizzük és fejlesztjük, fejlődési pályára állítjuk a várost, ahol megszűnik a korrupció, a pazarlás, és elfogadhatóan alakulnak a közüzemi díjak. A vállalkozói réteg egy jól működő, „szolgáltatás szemléletű” városi igazgatást talál majd. (MMJV, 2010)

A város célja az önkormányzati tulajdonú cégek hatékonyságának növelése. Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése II-58/31.412-1/2009. számú határozatában döntött a Miskolci Városfejlesztési Kft. létrehozásáról, a 14/2009. (IV.22.) számú rendeletében kijelölte a társaságot a város-rehabilitációhoz kapcsolódó feladatok végrehajtására. (MMJV, 2010)

A Kft-t az alapító eredetileg kizárólag város-rehabilitációs projektjeinek előkészítéséhez és megvalósításához kapcsolódó feladatok ellátására hozta létre. Jelenleg fő feladata az Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) keretében kivitelezés alatt álló „Miskolc belváros rehabilitációja I. ütem” menedzselése, valamint az IVS további fejlesztéseinek előkészítése. Ezen projektek célja a városi vonzerő növelése a városi területek fenntartható funkcióbővítő fejlesztésével. (MMJV, 2010)

A városvezetés új szemlélete megkívánja, hogy a város-rehabilitációs projekteken kívül Miskolc város egyéb, meghatározó projektjeinek előkészítését és megvalósítását is a Városfejlesztési Kft. menedzselje. (MMJV, 2010)

A város vezetésének célkitűzése a fenntartható városfejlesztés, amely élhető és vonzó környezet biztosításával hozzájárul Miskolc megtartó erejének növeléséhez. (MMJV, 2010)

A város rehabilitáció eredményeként létrejövő „élhető város” hatással van a gazdaságfejlesztésre is. Az idetelepült vállalkozások menedzsmentjének megfelelő környezetre, nyüzsgő főutcára, közbiztonságra, éttermekre, kávéházakra, iskolákra van igénye. Ha ezt nem találják meg, akkor nem érzik jól magukat Miskolcon és más várost keresnek. Hasonló a helyzet a Miskolci Egyetemen végzett fiatalokkal. Ők is nagyobb eséllyel maradnak a városban élhető, vonzó környezetben. (MMJV, 2010)

A városnak sajnos nem szerepel elképzelései között, hogy fejlessze a barnamezős területeket 2011-2014 között. Az elmúlt négy évben legalább tervei között szerepelt, hogy fejleszteni kívánja ezen területeket. A barnamezős területeken működő vállalkozások így saját maguk pályáztak állami és Európai Unió támogatásokra. (MMJV, 2010)

A városfejlesztés célja, hogy Miskolc zöldebb és innovatívabb várossá váljon. Az országban is úttörő, környezetbarát csúcstechnológia meghonosítása fejlődési pályára állíthatja a várost. Miskolc felemelkedéséhez a gazdaság növekedését, és a munkahelyek bővítését szolgáló beruházásokra van szükség. (MMJV, 2010)

A „Zöld Város” olyan átfogó nemzetközi program, mely messze túlmutat a környezetvédelmen: szerves része az oktatás, a kultúra, az építészet, a közlekedés, sőt még a közbiztonság is. (MMJV, 2010)

A Green City Magyarországért Mozgalom ahhoz az öt országhoz (Hollandia, Nagy-Britannia, Olaszország, Németország, Franciaország) csatlakozott, ahol már működik ilyen szerveződés. A program előnyeit érdemes Miskolcnak is kihasználnia. (MMJV, 2010)

Minden emberi közösségnek, amely életben kíván maradni, arra kell törekednie, hogy minél kisebb ökológiai lábnyomot hagyjon maga után. Miskolc élhető, zöld városként, földrajzi, környezeti adottságaira és hagyományaira építve találhat önmagára. Egy, már létező város fenntartható szemléletű átszervezése a feladat. Alapja a gondolkodásmód formálása, amely párhuzamosan zajlik az életminőséget érintő fejlesztések első ütemével. Az összetartozás-élmény kivételesen jó táptalaj a

környezettudatos gondolkodás felszínre hozására, amellyel megsokszorozható a fenntartható élettér öko-üzenete. (MMJV, 2010)

Miskolc fejlődése elképzelhetetlen az agglomerációval való együttműködés nélkül. Ezt nem csupán a természeti és gazdasági csapásoktól való félelem, hanem a józanész, a fejlődésbe vetett hit és akarat is indokolja. Közös gazdasági, mezőgazdasági, energetikai, népességpolitikai stratégiára van szükségünk a hazai és határon túli érdekérvényesítés érdekében. A hatékony együttműködés más hazai és külföldi városok számára is példa lehet. (MMJV, 2010)

A jövő tervezésének kitűnő alapjai vannak Miskolcon. A legnagyobb érték a tudásbázis, amelyet a Miskolci Egyetem nyújt. Érték a meglévő gépipar, a környező vegyipar, a mechatronika. Érték a rendelkezésre álló munkaerő, a város kitűnő földrajzi adottsága. A városi iskolarendszernek a jövő szakmáira kell felkészíteniük a diákokat. Miskolc bázisa lehet az újat kereső technológiáknak, ezzel a régiből kinőhet az új. Innovatív, környezetbarát technológiákra épülő ipar megteremtése a cél, amely a kohászvárost megújuló energiaforrásokra támaszkodó mintavárossá varázsolja. (MMJV, 2010)

Az acélszürke por még elfedi Miskolc valódi arcát: hagyományait, épített örökségét, nemzetiségeit, turisztikai vonzerőt jelentő nagy rendezvényeit, kortárs kultúráját. A stratégia nem csupán a környezetvédelem, de például a turizmus és a kulturális ágazat kapcsolódási pontjaira is fókuszál, miközben más ágazatok felé is nyit. Épp ezért a gazdasági szereplők számára is újrapozicionálja a várost. Miskolcot múltja kötelezi arra, hogy a régióban újra a határon átnyúló gazdasági, kulturális programok közvetítője, kovásza legyen. (MMJV, 2010)

A „Zöld Város” program hatására a hagyományok felelevenítésével Miskolc régi hangulatát, újrateremtve 10 év alatt a szürke gyárváros sztereotípiából zöld várossá fog válni. A „Zöld Város” program célkitűzései adják meg a gazdasági program célkitűzéseinek alapját. Ez az ingatlanpiacra is kedvező hatással lehet, mivel az ingatlanok értéke akár egyharmadával is növekedhet, ha körülöttük gondozott zöldfelületek vannak. (MMJV, 2010)

Fő feladatok:

- Energiahatékonysági program;
- Komplex panelrekonstrukciós program;
- Közlekedés átalakítás;
- Miskolc Kártya, élhető Miskolc.

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata sajnos nem tartja fő feladatai között fontosnak a revitalizációt.

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata 2009 októberében támogatási szerződést kötött egy 5,7 Mrd Ft-os bekerülési költségű (4,2 Mrd Ft támogatású) nyertes projektre, a Belvárosi akcióterület rehabilitációjának I. ütemére. (MMJV, 2010)

Az Európai Unió 2007-2013 közötti költségvetési periódusának hátralévő éveire, az Észak- Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács határozata alapján Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata 5.266 millió Ft szabad fejlesztési kerettel rendelkezik. (MMJV, 2010)

A jelenleg érvényben lévő előírások szerint, minden megyei jogú városnak kötelező megvalósítani egy szociális célú város-rehabilitációs projektet. (MMJV, 2010)

Ezért a következő években sor kerül Miskolcon is egy olyan projektre, melynek keretében a lakáscélú beavatkozások mellett az akcióterület közterület-fejlesztésére illetve a lakosság életminőségének és életesélyeinek javítására is sor kerül (képzési, foglalkoztatási programok). (MMJV, 2010)

A projektben sajnálatos módon a gyár és annak vonzáskörzete nem szerepel.

1.3. Pályázati forrás lehetőségek a barnamezős területek rehabilitációjára

Állami lehetőségek:

- KIOP
- ROP
- GVOP
- élhető környezet
- dinamikus településrendszer
- információs társadalom stratégiai nyalábok pályázatai
- NFT II. (természeti környezet, hálózati infrastruktúra és épített környezeti stratégia)
(MMJV, 2010)

Európai Unió lehetőségek:

- Kohéziós Alap
- ERFA (MMJV, 2010)

1.4. SWOT elemzés

Az alábbi táblázat a várossal kapcsolatos sajátos megállapításaimat tartalmazza.

Erősségek	Gyengeségek
Jó közúti-vasúti elérhetőség Budapest irányából.	Az utóbbi négy évben 8 ezer fővel, 4,4%-kal fogyott a város lélekszáma.
Jelentős ipari hagyományokkal rendelkező munkaerő-potenciál, ország harmadik legnagyobb munkaerő-vonzáskörzete.	Lakosság, különösen a magasan képzettek elvándorlása a térségből.
Miskolci Egyetem és a Bay intézet révén jó innovációs, oktatási és tudásteremtési potenciál.	Jelentős arányú a szegénység és magas az újratermelődésének a kockázata, miközben a szegények koncentrálnak egy-egy megújításra váró településrészen (pl.: Lyukóvölgy, egyes lakótelepek).
Néhány jelentős, beszállítói integrációra alkalmas multinacionális nagyvállalat és „kooperációkész” közép- és kisvállalkozások jelenléte.	Az országos átlagnál rosszabb a lakosság egészségi állapota, mely csökkenti a munkaképességüket.
Kiváló természeti adottságok Bükkben, Lillafüreden, Miskolctapolcai barlangfürdő és környezete, jelentős kulturális örökség értékek (Diósgyőri vár, múzeumok, templomok).	Magas az inaktívak és a munkanélküliek (ezen belül a tartósak és pályakezdők) aránya, akik nem felelnek meg a munkaerőpiac keresleti igényeinek.
Kiépült oktatási- és egészségügyi intézmény-hálózat.	Relatív alacsony vállalkozó-készség, kevés exportképes kis- és középvállalkozás van, gyenge az innovációs-képességük.

Erősségek	Gyengeségek
Bővülő és egyre jelentősebb kulturális programok/fesztiválok.	Országos átlagnál alacsonyabb az egy főre jutó GDP, melyhez alacsonyabb jövedelem szint is kapcsolódik.
A civil szervezetekre épülő lokálpatriotizmus.	Információs és kommunikációs technológiák relatív alacsony arányú alkalmazása az élet minden területén.
Kiépített környezeti infrastrukturális rendszerek.	Alacsony szintű együttműködés a közszféra és a vállalkozások között a gazdasági versenyképesség javítása és turizmus fejlesztése terén.
A jelentős vonzáskörzet miatt kiépített kiskereskedelmi hálózat.	Városon belüli közúti közlekedés zsúfoltsága és a településszerkezeti, természet-földrajzi adottságokból következő korlátozott fejlesztési lehetősége.
	Jelentős barnamezős területek vannak a város belterületén (pl.: volt DAM, DIGÉP telephelyek, ipari területek), illetve a városközpont épületállománya megújításra vár, továbbá egyes városrészekben (pl. Kisavas) a bűnözés is gátolja a fejlődést.
	Felújításra váró rengeteg panel lakásállomány.

Lehetőségek	Veszélyek
A gazdaságban növekszik a magasabb tudásigényű tevékenységek jelentősége.	Az energia árak tovább növekednek, melyek különösen a távfűtéses lakásokban növelik a lakhatási költségeket.
A környezet-tudatosságnak, hatékony energiagazdálkodásnak a jelentősége nő.	A jelenlegi demográfiai folyamatok folytatása kedvezőtlenül hat a város fejlődésére, miszerint, csökken a fiatalok, - így a jövőbeni munkaképes- lakosság száma, miközben az idősök, nyugdíjasok számának növekedése várható.
Tovább fejlődnek az infó-kommunikációs technológiák, melyek új alkalmazások bevezetésére adnak lehetőséget az élet minden területén.	Halmazottan hátrányos helyzetűek – köztük jelentős arányba a roma lakosság - problémáinak halmozódása és családon belüli öröklődése magában hordozza ezen társadalmi csoportok leszakadásának, tartós kirekesztődésnek veszélyét.
Folyamatosan növekszik a verseny a fogyasztókért, mely igényli az egyéni fogyasztói szokásoknak leginkább megfelelő egyedi szolgáltatásokat.	
Az egészségtudatosság felértékelődik, mely a várható élettartam meghosszabbodásával, illetve az egészség-megelőzési szolgáltatások iránti bővülő kereslettel jár együtt.	
Közzolgáltatások hatékonyabb ellátása új és intenzívebb együttműködést igényel a város és környező nagyobb, illetve kistélepülések viszonyában.	
Az országos átlagnál magasabb állami (EUs) fejlesztési támogatások várhatók 2007-13 között, hatékony felhasználásával felgyorsítható a térség fejlődése.	

1.5. Barnamezős területek a városban

Miskolcon 4 db barnamezős terület található, ebből 3 belterületen és egy külterületen helyezkedik el, területük összesen 525,84 ha.

Az elmúlt évtizedekben a DAM-nál és Lyukóvölgyben történtek változások. Dolgozatomban ezt a kettőt részletesen, a többit csak röviden mutatom be.

1.5.1. Miskolc-DAM

Belterületen helyezkedik el, területe 160 hektár. A térség közepesen fejlett. Környezeti érzékenység és ökológiai szempontból nagyrészt szennyezett talaj, rossz állagú épületek, nagy kiterjedésű salaklerakó, nagy szállópor terhelés, jelentős füstkibocsátás, a Szinva vizét szennyezheti. A topográfiai adottságok-szűk völgy-következtében az iparszennyező hatásai fokozottan terhelik a várost miközben a talajadottságok-karsztvidék, termálforrások-miatt a környék fokozottan érzékeny a szennyezésekre. Az osztatlan közös tulajdonban lévő szennyvíz infrastruktúra miatt ellenőrizhetetlen a szennyvízkibocsátás, nincs felelősség. (Bay Intézet, 2008)

Az EU Strukturális Alapok keretében barnamezős rehabilitációra előkészítő tanulmány készült a kiírandó pályázatok szakmai megalapozására (pl.: VÁTI, 2003). Illetve megvalósíthatósági előtanulmány készült a B.-A.-Z. megye gazdag ipari örökségének idegenforgalmi hasznosítására, az „Európai kulturális utak” programjába történő bekapcsolódására. (Bay Intézet, 2008)

Mai állapotában valódi ipari rekonstrukció nem képzelhető el. Az osztatlan közös tulajdon, a hasonló tulajdoni állapotban lévő infrastruktúra nem biztosítja, hogy valódi befektető jelenjen meg a területen. Rendezési tervek, közlekedésfejlesztési koncepció. (Bay Intézet, 2008)

A terület infrastrukturális ellátottsága elavult, a korábbi ipar igényeinek felel meg, elavult rendszerek, az utolsó bővítés felújítás 1979-1982 között volt. (Bay Intézet, 2008)

A terület magántulajdonban van, tulajdonosainak száma 78. Az egész terület betelepült. A korábbi foglalkoztatási szint 10%-át sem éri el a foglalkoztatottak száma. Abban az esetben lehetséges új ipar létrehozása, valódi befektető megjelenése, vagy e „zárvány” megszüntetése, ha sikerül a területet közterülettel felosztani, és a régi infrastruktúrát újra váltani. (Bay Intézet, 2008)

A DAM ipartelepként városszerkezeti szempontból rendkívül rossz helyen van. Az eredetileg Diósgyőr és Miskolc közé települt ipart a település „körbenötte”, ezért egymást zavaró funkcionális szomszédságok alakultak ki. Mivel a terület zárt egységet, zárványt alkot a városszerkezetben, a terület feltárása nem biztosított, utak nem tagolják, még felosztása és telkenként való értékesítése sem lehetséges. Az RRT továbbra is iparterületként tartja nyilván. (Bay Intézet, 2008)

A várostest közepén elterülő alulhasznosított ipari zárvány a területpazarlásra túl a városüzemeltetési költségeket is kedvezőtlenül befolyásolja, megnöveli a tömegközlekedési hosszakat, és megnehezíti a városi infrastruktúra hálózatok vonalvezetését. (Bay Intézet, 2008)

1.5.2. Miskolc-Digép

Belterületen helyezkedik el, területe 44,86 hektár. A terület közepesen fejlett. A telepen 34 gépipari vállalkozás működik jelenleg. Magántulajdonban van. Infrastrukturális ellátottsága elavult. (Bay Intézet, 2008)

1.5.3. Miskolc Észak-keleti Iparterület

Iparterület. Belterületen helyezkedik el, területe 300 hektár. A terület közepesen fejlett. (Bay Intézet, 2008)

Vegyes ipartelep. A XX. század elején megtelepült ipar, amely a rendszerváltás idején átalakult: drótygyár, üvegipari forma gyártás, elektromotorok gyártása. Szolgáltató vállalatok: ÉRV, Tígas Rt, MOL Rt, SIAD HG műszaki és orvosi gáz, piac, gépkocsiforgalmazás. Beépítetlen területek, melyek alkalmasak ipartelepítésre. Város és magántulajdonban van, a tulajdonosok felderítése folyamatban van. (Bay Intézet, 2008)

Hasznosítása: A város a terület szabályozási tervének egységesítését végzeteti, tervek készültek a területet feltáró utak, vonalas infrastruktúrák megépítésére. Infrastrukturális ellátottsága hiányos, a meglévő főútvonalak mentén van gázvezeték, vízvezeték és szennyvízcsatorna. (Bay Intézet, 2008)

Beruházás nem ismeretes, a város vezetése a beépíthető, hasznosítható területeket többször ajánlotta a befektetőknek. (Bay Intézet, 2008)

1.5.4. *Lyukóbánya*

Bezárt bánya, a Lyukószén Kft. tulajdonában van, külterületen helyezkedik el, területe 20,98 hektár. A terület közepesen fejlett. (Bay Intézet, 2008)

AES Borsodi Energetikai Kft 2004. évi széntermelési- és bányabezárási terve 2004. (határozat száma: 4034/2004) A tervet a Miskolci bányakapitányság hagyta jóvá. A terv tartalmazza a mélyművelésű bánya „kirablását”, tömedékelését, a hányók földdel való lefedését és erdőtelepítést. A tervbe beépítették a környezetvédelmi hatóságok előírásait. (Bay Intézet, 2008)

A Lyukószén Kft a hasznosítási stratégiát készítette. A stratégia fő vonalai az 5800 m² irodaépület átalakítása szociális gondozó központtá, a javítóbázison gépipar telepítése, a bánya fatelepén fafeldolgozó építése. (Bay Intézet, 2008)

A víz, az elektromos áram, a gáz és szennyvíz szolgáltatás a város ezen infrastruktúráiból történik, melyet a bányabezárást követően építettek ki. Ez az infrastruktúra a tervezett fejlesztések igényeit kielégíti. (Bay Intézet, 2008)

Jelenleg tárgyalások folynak gépipari befektetőkkel a terület eladásáról

V. DAM BEMUTATÁSA

Ahhoz, hogy átérezzük a téma relevanciáját Miskolc városfejlesztésének szempontjából, kezdjük először egy kis történeti bevezetéssel, majd ismerkedjünk meg a területben rejlő fejlesztési lehetőségekkel.

1. A DAM telephely története és jelene

A DAM 2004 KFT a vasteremtő ipar tradícióját Magyarország egyik legrégebbi kohóművének telephelyén folytatja. Az üzem 2011-ban ünnepli 241. éves jubileumát. Ezt a 241 évet az állandó technikai modernizálás jellemezte, melynek során előregedett, már nem modern technológiákat modernebb termelési technológiákkal helyettesítették. Az alábbi szakaszok rövid áttekintés adnak e jelentős telephely sokévi változatos történetéről. (DAM, 2011)

A diósgyőri kohászkodás hosszú és gazdag múltja egészen 1770-ig vezethető vissza. Mária Terézia 1770. július 28-án királyi rendeletet írt alá egy vasverő hámor, az ún. „Hámor Vas-mű” megalapítására, és egyben Fazola Henriket, kora kimagasló vasérc- és szénbányászati kutatóját és gyakorlati szakemberét bízta meg annak vezetésével. (DAM, 2011)

A gyár a Garadna-völgyi és a hámori helyek szűkössége miatt 1870-ben költözött át mai területére. Rövid időn belül nagyolvasztók, vasöntöde és kovácsolók létesültek. 1879-ben bevezették Diósgyőrben a korszerű Siemens-Martin acélgyártást, 1882-ben pedig a Bessemer acélgyártást. A II. világháború után az újjáépítést követően az akkori állami vezetés nehézipart erősítő törekvéseinek megfelelően alakult a gyár sorsa, hatalmas kohászati kombináttá vált. Az 1970-es évektől megkezdődött a termelési szerkezet korszerűsítése: felépült a nemesacél-hengermű (1975), majd a kombinált acélműben az oxigénbe fúvásos LD-konverter, az UHP elektromos ívkemence és az ASEA üstmetallurgiai berendezés, továbbá a folyamatos acélöntő berendezés (1982), a tekercshúzó és foszfátozó üzem (1985). (DAM, 2011)

1989-ben létrejött a Diósgyőri Metallurgiai és Alakítástechnológiai Gyárak Részvénytársasága, a DIMAG Rt. A technológiai folyamat elágazásánál elhelyezkedő gyárrészlegek előbb leányvállalattá (Hámor Rt., CH Rt.), majd önálló gazdasági társaságokká alakultak. 1991. december 29-én privatizálásra került a DIMAG Rt. 1996 novemberében egy újabb rekonstrukció kezdődött el, amely technológiai váltással

párosult. Leállításra került a nagyolvasztó és a folyékony nyersvasból acélt előállító LD-konverter, átalakításra került az UHP elektromos ívkemence. A jelenlegi technológiai folyamatban 100%-ban acélhulladék betétből UHP elektorkemencében és üstmettallurgiai rendszerben állítják elő a kiváló minőségű ötvözött és mikro ötvözött acélokat, amelyeket folyamatos öntőművön öntenek le, és hengerosorokon alakítanak késztermékké. (DAM, 2011)

Ezt követően 1998. január 29-én került sor a második privatizációra a VSZ Holding a.s. Kosice-vel. Ezen tulajdonosi konstrukció sikertelen gazdasági tevékenységének következtében 2000. 03. 14-én elrendelték a gazdasági társaság felszámolását. (DAM, 2011)

A Cash & Limes Vagyonkezelő és Felszámoló Rt. a felszámolás alatt lévő társaságot üzemeltette, majd 2001. 04. 12-én pályázat útján értékesítette. (DAM, 2011)

Az új tulajdonos az olasz Cogne Acciai Speciali s.r.l., a cég neve DAM Steel Speciális Acélgyártó Részvénytársaságra változik. (DAM, 2011)

Az olasz tulajdonos a céget 2003 januárjáig működtette, majd 2003. március 26-ától a Mátraholding Rt. mint a bíróság által kijelölt felszámoló szervezet vette át a társaság irányítását. (DAM, 2011)

2004-ben az egykori üzem egyes részeit egy ukrán befektetőnek el tudták adni. Ehhez tartozott az acélmű és a finomhengermű, amelyek 2005-ben, a berendezések részleges megújítása után megkezdtek a szabályos termelést, mint ahogy a telephely mindazon területei, amelyeket előtte, a rajtuk lévő ingatlanokkal együtt, nem adtak el más vállalkozásoknak. Valójában mindig csak az ingatlanokat adták el. Az egész terület valamennyi beruházó osztatlan közös tulajdonát képezi, amelyből a DAM 2004 KFT már vásárolt. (DAM, 2011)

2. A telephelyfejlesztés folyamata

A DAM telephely esetében a DAM 2004 KFT: acél és hengerművének folyamatos üzeme megfelelő figyelmet igényel, amit már a telephelyfejlesztés egyes intézkedéseinek tervezésénél is figyelembe kell venni. Ezen kívül a legmesszebbmenőkig figyelembe kell venni annak a számos kisvállalkozásnak az érdekhelyzetét, amelyek jelenleg a telephelyen működnek. (Telephelyfejlesztés, 2006)

Az Észak-Magyarországi Régió felhagyott területekre vonatkozó nyilvántartásában a DAM telephelyeit ipari telephelyként regisztrálták. A telephely nagy területeit a

DAM 2004 KFT vállalkozás acél -és hengerművének üzeme veszi igénybe. A vállalkozás, tulajdonosa kb. 86ha. területnek, amihez, az üzemeléshez szükséges telkek mellett a telephelyi utak is hozzátartoznak. A maradék terület további kb. 62 vállalkozás telepe között oszlik fel. A városközponti földrajzi elhelyezkedés miatt, Miskolc városának jelentős az érdekeltsége a DAM telephely fenntartható fejlesztésében, a közlekedési –és környezettechnikai helyzet javítása céljából. Miskolc város gazdasági infrastruktúrájának fejlesztéséhez a meglévő felhagyott területek fejlesztése kulcsprogram a 2007-től 2013-ig tartó időszakban. Ennek megfelelően a felhagyott területek revitalizálása Miskolc városfejlesztési pool-programjának tárgyát képezi. (Telephelyfejlesztés, 2006)

Az ipari telephelyet az acél-és hengerműként történő évtizedes használat jellemzi. Az egykori hengersorok bezárása, valamint a gyártási folyamat technológiai változása formájában lecsökkentett termelés következtében számos épület és termelési berendezés használatlan a telephelyen, és bontásra várnak. Miután az üzemcsarnokok esetében nagyrészt acélkonstrukciókról van szó, a DAM 2004 KFT azt tervezi, hogy a keletkező vashulladékot az acéltermeléshez felhasználja. Az intézkedés megvalósításának időbeli horizontját nem nevezték meg. (Telephelyfejlesztés, 2006)

A meglévő, vezetékfüggő infrastrukturális berendezéseket a tervdokumentációk értékelése és a helyszínen történő szemrevételezés alapján kellene megítélni. Megfelelő dokumentumokat a magyar partner eddig nem tudott rendelkezésre bocsátani, de a további telephely-tervezés szempontjából nagy a jelentőségük. A talaj felszínén található berendezések első vizsgálata azt a következtetést valószínűsíti, hogy ezek többsége nagymértékben szanálásra illetve megújulásra szorul. (Telephelyfejlesztés, 2006)

A régi ipari telephelyek fejlesztésének egyik alapvető előfeltétele a szükséges terület tulajdonviszonyainak, ennél fogva felhasználhatóságának tisztázása. A DAM telephely aktuális helyzetét a tulajdonosok nagy száma jellemzi. (Telephelyfejlesztés, 2006)

2.1. Fejlesztési lehetőségek

- A megújuló energiák használatára a DAM telephelyen, középtávon, egy biomassza erőmű létesítése bölcs dolog, ha a hő iránt az új letelepítések miatt kereslet jelentkezik.
- Meg kell vizsgálni, hogy nem lehetséges-e, a megöregedett fák hasznosítása.

- Egy modellprojekt kidolgozása az olajtartalmú iszapok kezeléséhez, egy ipari iszapot kezelő berendezés létrehozásával, összekapcsolva a hulladékok feldolgozásának és kármentesítésének „fémgyártás” ágazati koncepciójával.
- Egy modellprojekt kidolgozása műanyag hulladékok előkészítésére és feldolgozásra, a kommunális és ipari hulladékok szinergiájával, egy műanyag-feldolgozó berendezés létesítésének segítségével.
- Megoldások kidolgozása emissziók csökkentésére, különösen a fémgyártás területén.
- Egy modellprojekt kidolgozása hő és elektromos áram előállítására biomasszából és energiahűtővízből, összekapcsolva a központi hő ellátással, a telephely szerkezeti átalakításakor. (Telephelyfejlesztés, 2006)

2.2. Célkitűzések

- Hosszú távú, konszenzuson alapuló áttelepítési politika.
- A hánnyok szanálása a DAM technológiához kapcsolódva.
- Közlekedés újrászervezése a folyó termelés megzavarása nélkül.
- Város felújítása.
- A környező lakóépületek figyelembevétele.
- Elviselhetőbb ipar. (Telephelyfejlesztés, 2006)

3. Barnamezős beruházások a DAM telephelyén

A DAM területén működő vállalkozások közül az elmúlt években a legtöbb beruházást a területén a Megépszer Kft. végezte.

3.1. Megépszer Kft.

Interjút készítettem Megépszer Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. ügyvezető igazgatójával Nagy Lászlóval, aki már közel van hetvenedik életéhez.

Beszélgetésünk elején elmesélte, hogy a cég 1994 óta működik családi vállalkozásban piaci jelenléte folyamatosan erősödik. Termelése 95 százalékát Nyugat-Európába exportálja, s mindössze öt százalékát értékesítik itthon. Acélszerkezeti és forgácsolási munkákkal foglalkoztak alvállalkozóként. 1998-ban határozták, hogy kft-t alapítanak ugyanerre a tevékenységi körre. 2000-ben léptek ki a nemzetközi piacra. A

következő nagy előrelépés az volt a cég életében, amikor a DAM telephely felszámolása során megvásároltak 13 hektárnyi területet. Beszállítói lettek több nagy külföldi vállalkozásnak például a CEMTEC-nek. (Nagy, 2011)

A cég ügyvezetője legfőbb erényüknek a pontosságot és a hatékonyságot tartja. A cég árbevétele a fejlesztésekbe visszaforgatott nyereséggel együtt folyamatosan növekszik. Először berendezéseik, épületeik karbantartására, felújítására költöttek, majd különböző támogatások igénybevételével a piac igényének megfelelően új berendezéseket állítottak a termelésbe. A vállalkozás dinamikus fejlődését szakmai sikereik és eredményeik biztosítják. Nagy László ügyvezető Igazgató Úr véleménye az, hogy a piacon csak úgy lehet tartósan jelen lenni, ha a kínált termékek ára elfogadható, kiváló minőségű és határidőkre elkészül, valamint ha a technikai felszereltség folyamatosan javul. Fejlesztéseiket eddig saját erőből hajtották végre, cégük mindig nyereséges volt. Jelenlegi létszámuk 70-80 fő között mozog. Amennyiben a folyamatban lévő fejlesztéseik megvalósulnak, tovább erősödik a helyzetük a nyugati piacon, 150-200 embernek tudnak majd munkát adni. Az emberek szívesen dolgoznak náluk, mert biztos a megélhetésük. 2011-ben árbevételek várhatóan meghaladja a félmilliárd forintot. (Nagy, 2011)

3.1.1. A cég fő beruházásainak bemutatása

2008-ban uniós támogatással és saját erő felhasználásával üzembe helyeztek egy CNC vezérlésű él hajlítót, egy 10X3 méteres plazmavágót valamint egy szórókerekes szemcseszóró berendezést. A beruházás teljes összese 66,7 millió forintba került, melyből 20 millió forint volt az uniós támogatás. (Nagy, 2011)

2009-ben elkezdődött az Új Magyarország Fejlesztési Terv Észak-magyarországi Operatív Program komplex barmezős beruházás iparterület-fejlesztés, csarnoképítési projekt kivitelezése, ami mára már befejeződött, amely 373,7 millió forintba került, és ebből 140,5 millió volt a támogatás. E beruházás keretén belül felépült egy közel 1000 m² alapterületű kikészítő csarnok, egy 66 fős komplett szociális blokk, mely magába foglalja az öltözőt, a fürdőt és a fűtési rendszert. Az acélszerkezet-gyártó üzemrészbe telepítettek egy kétoszlopos, forgóasztalos fűrészgépet. Beszerezték még egy hidraulikus profilhengerítő gépet, mely nagyméretű euró szelvények hengerítésére szolgál. Ez utóbbi berendezés újdonságnak számít a régióban. (Nagy, 2011)

2009-ben az Új Magyarország Fejlesztési Terv Gazdaságfejlesztési Operatív Program technológiai fejlesztés a Megépszer Kft.-nél című projekt keretén belül

befejezték CNC vezérlésű horizont (fűrő-marómű) telepítését a forgácsoló üzemrészben, valamint beszereztek egy 3.5 tonnás, emelővillás targoncát. A beruházás teljes bekerülési összege 105,8 millió forint volt, melyből 50 millió forint az unió és a magyar állam által nyújtott támogatás. Ezzel a cég forgácsoló kapacitása mennyiségében, de különösen minőségében növekedett. A berendezés nagyméretű acélszerkezeti darabok pontosabb és összetettebb megmunkálására alkalmas. (Nagy, 2011)

2010-ben az Új Magyarország Fejlesztési Terv Gazdaságfejlesztési Operatív Program technológiai fejlesztés a Megépszer Kft.-nél című projekt keretén belül befejezték a forgófejes plazma- és lángvágó gép asztallal való telepítését, valamint egy megmunkáló gép lerakását. Ez 71.6 millió forintba került, melyből 25 millió forint a támogatott rész. (Nagy, 2011)

2010-ben az Új Magyarország Fejlesztési Terv Észak-magyarországi Operatív Program "Telephely Fejlesztés a Megépszer Kft.-nél barnamezős területen" című projekt kivitelezése elkezdődött. Ennek keretében legyártották az anyagtároló tér befedéséhez szükséges acélszerkezeti tartó és fedő elemeket. A beruházás eredményeképpen egy közel 22x130 m alapterületű fedett anyagtároló tér áll majd a Kft. rendelkezésére. E projekt keretén belül még a kialakítandó, fedett anyagtároló térben az anyagmozgatás céljára új, korszerű, nagy teherbírású futódarukat helyeznek el. A technológia fejlesztés céljából 8 darab korszerű, nagyteljesítményű synergikus hegesztőgépet is beszereznek. (Nagy, 2011)

2011-ben egy KEOP-os pályázatot nyertek meg, energia-megtakarítás céljából a régi épületek hőszigetelése, a telephely-fejlesztése a daruzott anyagtároló tér befedése és rajta egy előkészítő csarnok létrehozása, valamint daru és nyolc darab synergikus 600 amperes hegesztőgép beszerzése. Mindezek megvalósításával a válságból való kilábalás után versenyképességük lényegesen megnövekszik. A kornak megfelelő, a piaci igényeket kielégítő, a legkorszerűbb technikai eszközökkel felszerelt csarnokunk lesz. Jelenleg is birtokában vagyunk mindannak, ami garantálja pozíciónkat a nyugati piacon. (Nagy, 2011)

4. A terület szociális helyzete

A terület szociális helyzetére vonatkozóan Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzat Egészségügyi és Szociális Osztálya sajnós nem tudott adatot adni. Miskolc várost 17 körzetre bontották fel, Diósgyőr nem önálló körzet. Összevonták Berekaljával valamint Alsó és Felső Majláttal, ennek következtében a szociális helyzete jónak mondható. Ha önálló részre bontották volna, biztos vagyok benne, hogy hasonló adatokat láthatnánk, mint Lyukóvölgyben a kolóniák esetében.

VI. LYUKÓBÁNYA BEMUTATÁSA

1. A bánya története

2006-ban hivatalosan is megszűnt Lyukóbánya üzemterülete Magyarország harmadik legnagyobb városától, Miskolctól alig 10 km-re, északra helyezkedik el. A borsodi medence több mint két évszázados szénbányászati múlttal rendelkezik. Ezen belül Lyukóbánya 68 évre tekinthet vissza. (Lyukóbánya, 2011)

A bánya fejlődését, létét minden időben a térség ipari környezetének tüzelőanyag-igénye határozta meg. Napjainkban is ez a helyzet, ezért Lyukóbányát jelentős feltáratlan ásványvagyonra ellenére kényszerűen be kellett zárni. A bányatelek területén öt széntelep fejlődött ki, amelyek közül kettőt vontak művelés alá. 1950-től a bezárás időpontjáig a közel 300 méter mélységben húzódó IV: Adrány szinti telepet művelték. Ez a barnaszén telep 2,0-2,8 méter vastagságú. Átlagos fűtőértéke 11.600 kJ/kg. A kitermelt szén alapvetően a Borsodi Hőerőmű tüzelőanyag-ellátását szolgálta több évtizeden keresztül. (Lyukóbánya, 2011)

Lyukóbányán a kezdetek jellemző művelési technológiája a robbantásos jövesztésű, fémgerenda biztosítású frontfejtés volt. A szállítást kis kapacitású csillékkal oldották meg. (Lyukóbánya, 2011)

Az 1960-as, 1970-es években azonban jelentős korszerűsítések mentek végbe. A szén azóta nagy sikerrel alkalmazott komplex gépesítésű hazafelé haladó frontfejtéseken termelték. Az alkalmazott fronti berendezések fejtésbiztosító hidraulikus pajzsok, jövesztő/rakodó gép és láncos vonszolók voltak. A bányabezárás előtti utolsó frontfejtés 135 m homlokszélességű volt, csökkenő kifutási hosszal. (Lyukóbánya, 2011)

A jövesztő gép kb. 0,6 m fogásmélységben vágta a szén a fronthomlok mentén. A több mint 30 évvel ezelőtt bevezetett technológiát a bánya bezárásáig sikeresen alkalmazták. A pajzsegységek lengyel, a jövesztő gépek német gyártmányúak voltak. (Lyukóbánya, 2011)

A fronthomlokról kitermelt szén az alapvágaton törték. A szén a frontfejtésről 400 t/h maximális kapacitású gumiszalagos berendezéssel szállították az aknához. (Lyukóbánya, 2011)

Az előkészítési és a fejtési rendszerek szoros egységének megteremtése kiemelt feladat volt Lyukóbányán is, mint minden földalatti művelésű bányánál. A vágatokat

hernyótalpas vágathajtó gépek segítségével hajtották. Vágathajtás azonban a bezárást megelőző években leállt. (Lyukóbánya, 2011)

A vágatokat 4 m átmérőjű zárt körszelvényű, TH gyűrűkkel biztosították. A bányatérsegekben kialakított nyitott vágatszakaszok hossza Lyukóbányán elérte az 50 km-t. Ez megközelíti a budapesti metróvonalak teljes hosszát. A bezárást megelőzően ez a vágathossz nem érte el a 30 km-t sem. (Lyukóbánya, 2011)

1977-től a bánya évenkénti termelése megközelítette az 1 millió tonna szenet. A 2004. záró évi termelés kb. 250 ezer tonna volt. (Lyukóbánya, 2011)

A bánya technológiai folyamatának irányítása a diszpécser központon keresztül történt. A szén 7 tonna rakodósúlyú bödönnel szállították a külszínre. A skyp szállítási rendszer mellett korábban fontos szerepet töltött be a pneumatikus szénszállítás is, ez azonban mára bányabezárást megelőző években sem üzemelt. (Lyukóbánya, 2011)

A szén a külszínen osztályozták. A nagy meddődarabokat kézzel kiválogatták, és a meddőhányóra szállították. A szén korábban a Lyukó-Berente között kiépített, mintegy 14 km hosszúságú kötélpályán jutott a Szénosztályzóra, majd az erőműbe. Az utolsó évben már közvetlenül az erőműbe szállították gépkocsikon. A kitermelt szén kisebb hányada a lakossághoz jutott el. (Lyukóbánya, 2011)

A Lyukószén Bányászati Befektetési Kft. 2004. január 5-től volt üzemeltetője, június 1-től tulajdonosa is lett Lyukóbányának. Lehetősége volt a szeptember végéig tartó széntermelésre, majd a bánya végleges bezárásának kötelezettségét kellett teljesítenie. (Lyukóbánya, 2011)

Bár a bányamező jelentős feltáratlan készlettel rendelkezik, a szén magas kéntartalma miatt a jelenlegi környezetvédelmi jogszabályok értelmében nem értékesíthető. Így a bezárás elkerülhetetlen. (Lyukóbánya, 2011)

A bánya tehát bezárt, de hátra maradt egy nagymúltú iparterület értékes ingatlan együttesel, továbbá sok bányászatban és sok azon kívül is értékesíthető eszközzel, anyaggal. (Lyukóbánya, 2011)

A Lyukószén Kft. további tevékenysége az így rendelkezésre álló vagyon hasznosítására irányul. A bánya bezárása óta hazai és külföldi bányavállalkozók megvásárolták a bányászati eszközök még hasznosítható részének javát. Sikerült értékesíteni más anyagok és eszközök jelentős részét is. (Lyukóbánya, 2011)

Bizonyos berendezések, mint pl. az F-8-as vágathajtógép a Lyukószén Kft. vállalkozási programjaiban, felszín alatti üregképzési munkában vár hasznosításra. (Lyukóbánya, 2011)

Az ingatlanok nagyobb értéket képviselő része alapját képezi egy több éves időtartamban megvalósuló szociális ellátó beruházásnak. A terület másik hermetikusan leválasztható része kisebb ipari tevékenységek végzéséhez biztosít területet, épületeket, esetleg eszközöket is. (Lyukóbánya, 2011)

Saját működtetésben jól felszerelt faipari műhely is található az üzemtéren. (Lyukóbánya, 2011)

A hasznosítás különböző formái részben tervezés, részben megvalósulás stádiumában vannak. (Lyukóbánya, 2011)

Az ingatlan együttes érdekes színfoltja a Miskolc-Perecesen található Újakna, mely légaknaként funkcionált, és ma már kulturális örökségvédelem alatt áll. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat korábban bányász emlékhely kialakításának elképzelésével bejelentette rá igényét. (Lyukóbánya, 2011)

2. A terület szociális helyzete

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzat Egészségügyi és Szociális Osztály Osztályvezető helyettesével dr. Miskolczi Róberttel interjút készítettem.

Aki elmondta, hogy Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata felkérte a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar Szociológiai Intézetét 2011 tavaszán, hogy készítsenek el a Városra egy szociális térképet. A várost 17 körzetre bontották, elemzést készítettek a városlakók, demográfiai, szociális, anyagi helyzetéről, foglalkoztatási és lakáskörülményeiről valamint a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások igénybevételéről és a lakosság egészségi helyzetéről. A szociális térkép elkészítése még folyamatban van. (Miskolczi, 2011)

Az elemzés elkészítése érdekében 2011 tavaszán a lakosság körében egy közel 800 fős mintán lakossági kérdőíves lekérdezést hajtottak végre Rétegzett, illetve véletlenszerű kiválasztást alkalmaztak. A megkérdezettek 2,2%-, 18 fő lyukói lakos volt. (Miskolczi, 2011)

Lyukóvölgy Miskolc mellett fekszik, szinte egybeépülve a várossal. Valaha virágzó hétvégi telkek, hangulatos víkendházak voltak a völgyben, ma a legszegényebbek laknak itt. (Miskolczi, 2011)

2004-ben a lyukói bányát bezárták, a lakók elköltöztek, és szerte az országból özönlöttek ide azok, akik már nem tudták fenntartani a komfortos vagy komfort nélküli lakásukat. (Miskolczi, 2011)

2.1. Társadalmi viszonyok a városrészben

2.1.1. Demográfia

A munkanélküliek városi körzetek szerinti megoszlását vizsgálva, a munkanélküliség által leginkább sújtott területnek Lyukóvölgy, Pereces a Kilián-Békeszálló- Muszkás-Győri kapu és Új Diósgyőr körzet tekinthető. (Miskolczi, 2011)

A körzet összlakossága 2011 áprilisában 981 fő, ebből 509 férfi és 472 nő. 2008-ban még körülbelül 3000 fő volt. (Miskolczi, 2011)

A körzetben élők több mint 40%-a munkanélküli, ennek oka az alacsony iskolai végzettség. A városban itt a legmagasabb a munkanélküliség. 2011. áprilisában 20 000 fő volt álláskereső Miskolcon. (Miskolczi, 2011)

A 0-14 éves gyerekek aránya 20% feletti, itt a legmagasabb a városban. Ennek a fő oka a roma lakosság, az itt élők 33%-a vallotta magát roma származásúnak. Miskolcon az összlakosság 9%-a roma. A népesség 15%-át az időskorúak alkotják. Arányuk a rossz életkörülmények és rossz egészségügyi állapot miatt ilyen alacsony. (Miskolczi, 2011)

A körzetben kiugróan alacsony a diplomások aránya. Az itt élők többsége 8. osztállyal rendelkezik csak. Ezen a területen a háztartások több mint háromnegyede az alsó jövedelmi negyedbe esik, melynek fő oka véleményem szerint az alacsony iskolai végzettség. Előfordul, hogy a lányok azért maradnak ki az általános iskolából, mert teherbe esnek, így aztán soha nem járják ki a nyolc osztályt. Errefelé nem ritka, hogy a felnőttek csak a saját nevüket tudják leírni, gyakran azt is csak hibásan. A karrier számukra nem fontos, ugyanis Lyukón nem érték a tanulás. Érthető a szülők hozzáállása: van olyan lyukói, akinek három szakmája van, mégis munkanélküli. Nagyon nehéz ezek után megértetni a kicsikkel, hogy a tanulás az egyetlen kitörési lehetőségük. (Miskolczi, 2011)

A lakók legkevésbé mondhatóak vallásosnak. Egyházi hovatartozás szempontjából a legtöbben ateistának vallották magukat. Az itt élők többsége egyedül él. (Miskolczi, 2011)

2.2. Lakókörnyezet értékelése

Ebben a körzetben élők zöme mélyszegénységben él. A lakások jelentős része nem rendelkezik az alapvető higiéniai szükségletekhez nélkülözhetetlen kommunális ellátottsággal. Egyedi kivétel az áramszolgáltatás. A lakások zömében nincs vízöblítéses WC, szennyvíz csatorna bekötés, fürdőszoba, folyóvíz és állandó melegvíz. Lyukón élők többsége nagy kádakban fürdik, gyakran az egyetlen fűtött helyiségben, a kútról hozott és a fatüzelésű kályhán melegített vízben. Ezek a gyerekek a fürdőszoba fogalmát nem ismerik, nem is nagyon láttak még olyat. Az asszonyok gyakran több száz méterről hordják a vizet, ami télen a fagyos, havas utakon nem könnyű feladat. Aprópó Lyukóbányán nincsenek aszfaltozott utcák, sárban és jégen csúszkálnak a gyerekek suliba, és ha esőben indulnak, akkor csurom sárosan érkeznek az órákra. A városban ez a körzet számít a leghátrányosabb helynek. (Miskolczi, 2011)

A lakások átlagosan 50 négyzetméter alattiak, a városban, itt találhatóak a legkisebb lakások. Fával, szénnel vagy vegyesen üzemeltetett egyedi kazán vagy kályha van a lakások 75%-ban. Amikor elfogy a téli tűzifa, akkor beáldoznak és elbontanak egy kerítést, vagy egy favityillót az itteniek, mert nem akarnak megfagyni, és a gyerekek élete fontosabb, mint a magántulajdon szentsége. (Miskolczi, 2011)

A háztartási javak közül a kábeltévé a legelterjedtebb, mikrohullámú sütővel, mobiltelefonnal és mosógéppel csak pár háztartás rendelkezik. Egyetlen szórakozásuk a televízió. Itt szinte minden viskón van parabola antenna, rejtély, miből fizetik a havi díjat, de az biztos, hogy csak a tévéműsor képes vidám pillanatokat adni a teljes kilátástalanságban. (Miskolczi, 2011)

A település közbiztonsága rossz. Folyamatos járőrözéssel próbálják javítani a közbiztonságot. (Miskolczi, 2011)

2.3. Jövedelmi helyzet

Az itt élő háztartások többsége nehezen tud megélni, 80%-nak az egy főre jutó bevétele havonta 15-20 ezer Ft. A jövedelmük jelentős része segély és családi pótlék emellett származik némi bevételük szerencsejátékából is. Ebben látják az itt élők utolsó reményüket. (Miskolczi, 2011)

A segélyezetek száma ebben a körzetben a legtöbb. A városban 2011-ben havonta átlagosan 1.432.952.800 Ft-ot költ különféle pénzügyi támogatásokra, ebből

Lyukóvölgyre 30.950.122. Ft-ot. A támogatások több mint 46 %-át a Lyukóban élők kapják. (Miskolczi, 2011)

Sokuknak öt-nyolc gyermeke van. Megtakarításaik nincsenek napról-napra, hónapról-hónapra élnek. Ennyi pénzt szerintem lehetetlen beosztani, ebből csak krumplit és tésztát lehet enni, ugyanis ez a legolcsóbb. Rengeteget éheznek. A gyerekek Miskolcra járnak iskolába, mert a településen ilyen nincs, ezért persze bérletet kell venni, amit szinte ilyen kevés pénzből lehetetlen kigazdálkodni. Jövedelmi helyzetük és életszínvonaluk folyamatosan romlik. (Miskolczi, 2011)

Az itt lakók az államban és az önkormányzatban bíznak, hogy életük egyszer jobbra fordul. (Miskolczi, 2011)

2.4. Köszolgáltatások a városrészben

A lakók 35,3%-a szerint a környéken szükség lenne szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásra, a meglévő szolgáltatásokkal pedig elégedetlenek. (Miskolczi, 2011)

A szociális intézmények a Lyukóvölgyiek körében népszerűek és ők fordulnak a legnagyobb arányban a munkanélküli központhoz. (Miskolczi, 2011)

Egészségi állapotuk az átlagosnál rosszabb. Mindennapos a rüh, a tetű, az ótvar, azok a nem megfelelő tisztálkodás. A leggyakrabban előforduló betegségi típusok a lelki eredetű gondok valamint a tartós és krónikus betegség. A háziorvosi szolgálatot is ők veszi igénybe a városban leggyakrabban. A lakók szerint a környékükön hiányzik valamilyen egészségügyi szolgáltatás pl.: gyógyszertár vagy valamilyen szakorvosi kezelés. A körzeti orvos helybe jön rendelni, hetente többször is, egy konténerben vizsgálja a betegeket, így legalább látja őket doktor. A többség Miskolcig biztosan nem utazna el ezért. Védőnők, családsegítők és gyermekvédelmi szakemberek is dolgoznak a völgyben, de a helyzetet ők nem tudják megoldani. Rendszeresen nőgyógyászati rákszűrést is végeznek. Az itt élők fele kipróbált már valamilyen drogot, ez nagyon magasnak számít. Átlagosan a miskolci lakosok 13%-a próbált már ki valamilyen kábítószer. (Miskolczi, 2011)

Az itt élők túlélni akarnak, és reménykednek, hátha egyszer lesz munkájuk, mert mindnyájan szeretnének dolgozni egy jobb élet reményében. (Miskolczi, 2011)

2.5. *Funkció meghatározás*

Lyukóvölgy funkcióit nehéz meghatározni, mivel külterületről van szó, így még csak lakó funkcióról sem igazán beszélhetünk, hiszen a terület hivatalosan nem lakóterület. A szegregátum felszámolása, kezdetben a növekedésnek a megakadályozása az elsődleges cél. (Miskolczi, 2011)

Ezt követően kerülhet sor a terület funkcionális, vagy övezeti besorolásának tisztázására. (Miskolczi, 2011)

2.6. *Legfontosabb problémák*

A körzet legfontosabb problémái véleményem szerint a tartós munkanélküliség, a munkalehetőségek, a munkahelyek hiánya, az alacsony foglalkoztatottság, a nagymértékű elszegényedés, a romák helyzete, a lakhatási problémák, a közbiztonság, a drog és alkohol problémák, valamint az ezek kezelését segítő intézményi hálózat hiánya. Hiányzik még a nyílt kommunikáció a lakosok és városvezetők között, szerintem közösen könnyebb lenne megoldani az itt élők helyzetét.

VII. BEFEJEZÉS

Az országban a barnamezős területek újrahasznosítása és ezzel az ott élők társadalmi felemelkedésének újraindítása rendkívül komoly probléma, hazánkban jellemzően inkább zöldmezős beruházások vannak.

A barnamezős területek egyre inkább elszlömösödnek. Rájuk a lepusztultság, reménytelenség, a folyamatos elszegényedés jellemző. Egykor virágzó, nagy múltú ipari kultúrák válnak enyészetté, egykoron erős közösségek porladnak szét. Cégek sokasága megy tönkre, rendkívül gyakoriak a felszámolások, amelyeknek alanya többnyire kényszervállalkozás. Ezek a tények általában nem vonzóak a befektetők számára

Akad azért néhány üdítő kivétel is. Ilyen a Megépszer Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft, amelynek ügyvezető igazgatója büszkén mutatta be a már megvalósult és folyamatban lévő beruházásait. Ezeket pénzügyileg támogatja az állam és az Európai Unió egyaránt, azonban rengeteg saját tőke is szükséges hozzá. Ezek a beruházások, ha szerény mértékben is, de az elkövetkezendő években munkahelyeket teremtenek a városban élők számára.

A Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzat Egészségügyi és Szociális Osztály osztályvezető helyettesével készített interjú teljes körűen bemutatta számomra Lyukóvölgy mai helyzetét. Ma a legszegényebbek laknak itt. A bányabezárás óta az ország minden területéről ideköltöztek, akik már nem tudták fenntartani komfortos vagy komfort nélküli lakásukat. A területen élők száma folyamatosan nő, életkörülményeik romlanak. Jelentős a munkanélküliség, alacsony az iskolai végzettségük és a városban itt él a legtöbb segélyezett. Az itt élők túlélni akarnak, és reménykednek, hátha egyszer lesz munkájuk, mert mindnyájan szeretnék dolgozni egy jobb élet reményében.

A barnamezős területek újjáélesztése, az elszlömösödés megállítása, a munkanélküliség jelentős csökkentése, a gazdaságpolitika egyik legfontosabb feladata és az ország gazdasági kitörési lehetőségeinek egyik legjelentősebbje.

VIII. IRODALOMJEGYZÉK

1. Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közalapítvány Logisztikai és Gyártástechnikai Intézet
Barnamezős területek az Észak-Magyarországi Régióban Regiszter, Miskolc, 2008.
2. DAM 2004 Acél- és Hengermű Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
A diósgyőri kohászat története, Miskolc, 2004.
<http://www.dam2004.hu/> (letöltve 2011. október 28.)
3. Dudás Kinga - Németh Gábor
2009. Integrált Városfejlesztési Stratégia Helyzetfeltárás, Oroszlány, 2009.
http://site.oroszlany.hu/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=59:elterjesztsek&download=862:2009_ivs_091027_helyzetfeltaras.pdf&Itemid=1.
(letöltve: 2011. október 28.)
4. Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
Public Private Partnership intézményi és szabályozási háttere Magyarországon; Útmutató a GKM által kiadott PPP Kézikönyv aktualizálása alapján, 2008.
5. Georges Benko
Technológiai parkok és technopoliszok földrajza, Budapest, 1992.
6. Lyukószén Bányászati Befektetési Kft.
Lyukóbánya története, Miskolc, 2006.
<http://www.freeweb.hu/lyukoszen/index.php> (letöltve: 2011. október 29.)
7. Megépszer Ipari Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
Nagy László (interjú készült: 2011. november)

8. Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Egészségügyi és Szociális Osztály
Osztályvezető helyettesével készített interjú
Dr. Miskolczi Róbert (interjú készült: 2011. október)
9. Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata
Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatának 2011-2014 év gazdasági programja, Miskolc, 2010.
10. Mosoniné Fried Judit – Tolnai Márton – Orisek Andrea
Kutatás-fejlesztés és innováció a szolgáltatási szektorban, Budapest, 2004.
11. Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium, Területfejlesztési és Építésügyi
Szakállamtitkárság
Városrehabilitáció 2007-2013-ban; Kézikönyv a városok számára, Budapest, 2007.
http://www.urbanisztika.bme.hu/segedlet/foepitesz/varosfejlesztési_kezikonyv.pdf
(letöltve: 2011. november 1.)
12. SAXONIA
Telephelyfejlesztés DAM; Tanulmány Előkészítendő intézkedések a környezeti ipar bevezetésére és a felhagyott területek revitalizálására az Észak-Magyarországi régióban 2. rész, 2006.

IX. MELLÉKLETEK

1. Összefoglaló táblázat a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található barnamezős beruházásra alkalmas területekről

Helymeghatározás	Település-forma	Helyszín	Terület neve	Terület nagysága (ha)	Tulajdon-viszonyok
Alsóberecki	község	belterület	egyéb épület	0,24	község
Aszaló	község	külterület	laktanya	12,2	állam
Alsózsolca	nagyközség	külterület	Ongai CSIV	60,5	magán
Borsodnádasd-Lemezgyár	város	belterület	Lemezgyár	8,55	magán
Borsodnádasd-Halna I.	város	külterület	lerakó	1	város
Borsodnádasd-Halna II.	város	külterület	lerakó	11,3	város
Borsodnádasd-Pénzverde	város	belterület	Ötvös-műhely	0,83	magán
Encs - EKO	város	külterület	Ipari terület	1,99	magán
Encs - Mezőgép	város	belterület	Gyártó-csarnok	5,94	magán

Helymeghatározás	Település-forma	Helyszín	Terület neve	Terület nagysága (ha)	Tulajdonviszonyok
Kazincbarcika - Berente	város	külterület	szénosztály- ózó műanyagfel- dolgozó	94,89	magán
Királd	község	külterület	Épületek	0,4892	magán
Mezőcsát	város	külterület	lakatanya	16	állam
Mezőkövesd-Laktanya	város	külterület	laktanya	26,7177	város
Mezőköves-K telep	város	külterület	üzemanyag- tároló	16,8116	város
Miskolc-DAM	város	belterület	kohászat	160	magán
Miskolc-Digép	város	belterület	gépgyár	44,86	magán
Miskolc-Északkeleti Iparterület	város	belterület	ipari terület	300	magán
Miskolc - Lyukóbánya	város	külterület	bánya	20,98	magán
Ózdi Ipari Park	város	belterület	ipari park	130	vegyes
Putnok-ártéri szénosztályozó	város	külterület	széntároló	13,27	magán

Helymeghatározás	Település- forma	Helyszín	Terület neve	Terület nagysága (ha)	Tulajdon- viszonyok
Sajóvelezd-Putnok- Bánya	város	külterület	bánya		magán
Rudabánya-Ércbánya	nagyközség	külterület	bánya	119,3173	magán
Rudabánya- Gépjavítóműhely I.	nagyközség	belterület	bánya	0,6006	magán
Rudabánya- Gépjavítóműhely II.	nagyközség	belterület	bánya	0,4041	magán
Rudabánya-Fatelep	nagyközség	belterület	fatelep	1,1055	magán
Sajóbábony	nagyközség	külterület	vegyipari vállalat	548	magán
Sajókeresztúr - BÉM	község	külterület	Ércelőkészí- tő mű	25	magán
Sajószentpéter - Üveggyár	város	belterület	üveggyár	9,91	magán
Sátoraljaújhely – CERTA Kft	város	belterület	CERTA Kft	0,33	magán
Sátoraljaújhely – FUTÉP	város	belterület	FUTÉP Bt	0,8217	magán

Helymeghatározás	Település-forma	Helyszín	Terület neve	Terület nagysága (ha)	Tulajdon-viszonyok
Sátoraljaújhely - MOL	város	belterület	MOL telephely	1,3874	magán
Szerencsi Ipari Park	város	külterület	Ipari park	27,28	város, magán
Összesen.				1588,16 ha	

2. Interjú

2.1. Nagy Lászlóval a Megépszer Kft. ügyvezető igazgatójával

Meséljen nekem legyen kedves pár szót a vállalkozás történetéről illetve beruházásairól.

1. Mikor alakult a vállalkozás?

A Megépszer Kft.- amely családi vállalkozásként működik 1994-óta - piaci jelenléte folyamatosan erősödik. Termelése 95 százalékát Nyugat-Európába exportálja, s mindössze öt százalékát értékesítik itthon.

2. Mesélne pár gondolatot a kezdetekről?

„Az 1994-ben alapított N-Gép Betéti Társaságban eleinte tízen, tizenöten dolgoztunk, elsősorban acélszerkezeti és forgácsolási munkákkal foglalkoztunk alvállalkozóként. A nyereségből először egy ezer négyzetméteres csarnokot vettünk, amely még ma is megvan. Társaságunk 1998-ra annyira megerősödött, hogy árbevételünk elérte a 100 millió forintot. Ekkor elhatároztuk, hogy kft-t alapítunk ugyanerre a tevékenységi körre. Jó munkánknak köszönhetően 2000 körül kiléptünk a nemzetközi piacra.

A svájci DISA cég keresett meg bennünket, hogy készítsünk nekik öntödei alkatrészeket, autógyártáshoz szükséges berendezéseket. Ez a megrendelés a Megépszer Kft. életében nagy előrelépést jelentett, ettől kezdve számon tartottak minket a piacon. "A vállalat életében a következő nagy lépés az volt, amikor el kellett döntenünk, hogy kisvállalkozás maradnak-e, vagy előrelépnek. Ez akkor történt, amikor egy felszámolás során megvették azt a 13 ezer négyzetméteres területet, ahol 8 ezer négyzetméteren háromhajós csarnok, kétezer négyzetméteren pedig daruzott anyagtároló tér található. Idővel létszámuk 30-35 főre nőtt, majd a kölni KHD beszállítói lettek. Elsősorban cementipari berendezések gyártására és szerelésére kérték fel a Megépszert. Volt olyan rendelésük, mely alapján évi 500 tonnás teljes komplett cementipari berendezést

gyártottak, amit 120 kamionnal szállítottak Lengyelországba. Közben a dunaújvárosi kohók felújításakor a kohó teljes páncélzatát Diósgyőrben gyártották le.

3. Beszállítók-e külföldi cégeknek?

Ahogy a Megépszer ismertsége növekedett - a Femat Hungaria Kft.-n keresztül -, szállítói lettek az osztrák CEMTEC-nek is. A cég árbevétele a fejlesztésekbe visszaforgatott nyereséggel együtt folyamatosan növekedett. Először meglévő berendezéseik, épületeik karbantartására, felújítására költöttek, majd különböző támogatások igénybevételével - a piac igényének megfelelően - új berendezéseket állítottak a termelésbe.

4. Mit tart legfőbb erényüknek? Mi a legfontosabb céljuk?

A cég ügyvezetője legfőbb erényüknek a pontosságot és a hatékonyságot tartja. A vállalkozás dinamikus fejlődését szakmai sikereik és eredményeik biztosítják. Véleménye, hogy a piacon csak úgy lehet tartósan jelen lenni, ha a kínált termékek ára elfogadható, kiváló minőségű és határidőre elkészül, valamint, ha a technikai felszereltség folyamatosan javul. Mindezeknek köszönhetően szélesebb skálán vagyunk már erősek, fővállalkozók lettünk. Korábban, amikor kisebbek voltunk, a lehetőségeink is kisebbek voltak, most, hogy megerősödünk, a lehetőségeink is növekedtek. Azt akarjuk elérni, hogy a Megépszer Kft. név minden vevőnk számára jó minőséget és megbízható partnert jelentsen” - fogalmazta meg céljukat Nagy László

5. Nyereséges-e a vállalkozás, hány fővel dolgoznak jelenleg?

Fejlesztéseinket eddig saját erőből hajtottuk végre. Cégünk, beleértve a betéti társaságot is, mindig nyereséges volt. Jelenlegi létszámunk 70-80 fő között mozog. Amennyiben az említett fejlesztéseink megvalósulnak és tovább erősödik helyzetünk a nyugati piacon, elképzelésünk szerint 150-200 embernek tudunk majd munkát adni. Most is az egyik legfontosabb szállítója vagyunk a világ egyik legnagyobb alagútfüró berendezéseket gyártó cégének.

6. Az emberek szívesen dolgoznak-e önöknél?

Az emberek szívesen dolgoznak nálunk, mert biztos a megélhetésük.

7. Mennyi lesz a várható árbevételük?

Betéti társaságként 2010-ben százmillió forint volt az árbevételünk, most várhatóan meghaladja a félmilliárd forintot. Fő erényünk a pontosság és a hatékonyság. Szakmai sikereink, eredményeink biztosítják dinamikus fejlődésünket.

8. Meséljen röviden a kész illetve a folyamatban lévő beruházásokról!

Új berendezésként üzemel a 400 tonnás, 4100 milliméteres CNC vezérlésű él hajlító. 2008-ban uniós támogatással és saját erő felhasználásával a meglévő CNC vezérlésű ESAB lángvágó mellé egy 10X3 méteres asztalú plazmavágót állítottak munkába. Uniós támogatással és az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával üzembe helyeztek egy szórókerekű szemceszóró berendezést. E beruházás teljes összege 66,7 millió forintba került, melyből 20 millió volt a támogatás.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv Észak-magyarországi Operatív Program támogatási rendszeréhez benyújtott ÉMOP-1.1.1/D-2.kör-2009-0008 számú komplex barnamezős beruházás iparterület-fejlesztés, csarnoképítés megnevezésű projekt kivitelezése már befejeződött, amely 373,7 millió forintba került, és ebből 140,5 millió volt a támogatás. E beruházás keretén belül felépült egy közel 1000 m² alapterületű kikészítő csarnok, egy 66 fős komplett szociális blokk, mely magába foglalja az öltözőt, a fürdőt és a fűtési rendszert. Az acélszerkezet-gyártó üzemrészbe telepítettek egy IMET K-TECH 8.2 SHI kétszlopos, forgóasztalos fűrészgépet. Beszereztek még egy SAHINLER HPK 240 hidraulikus profilhengerítő gépet, mely nagyméretű euró szelvények hengerítésére szolgál. Ez utóbbi berendezés újdonságnak számít a régióban.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv Gazdaságfejlesztési Operatív Program támogatási rendszeréhez GOP-2.1.1-09/A-2009-3018 azonosító számú pályázathoz kapcsolódó technológiai fejlesztés a Megépszer Kft.-nél című projekt keretén belül befejezték a HEXA 160 típusú CNC vezérlésű horizont (fúró-marómű) telepítését a forgácsoló üzemrészben, valamint beszereztek egy 3.5 tonnás, emelővillás targoncát. A beruházás teljes bekerülési összege 105,8 millió forint volt, melyből 50 millió forint az

unió és a magyar állam által nyújtott támogatás. Ezzel a cég forgácsoló kapacitása mennyiségében, de különösen minőségében növekszik. A berendezés nagyméretű acélszerkezeti darabok pontosabb és összetettebb megmunkálására alkalmas.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv Gazdaságfejlesztési Operatív Program támogatási rendszeréhez benyújtott GOP-2.1.1-09/A/2-2010-1250 azonosító számú pályázathoz kapcsolódó technológiai fejlesztés a Megépszer Kft.-nél című projekt keretén belül letelepítettek egy AJAN CNC HP 260A+OXY forgófejes plazma- és lángvágó gépet 6x4 m-es asztallal, valamint egy SAHLER HKM 175 típusú megmunkáló gépet. Ez 71.6 millió forintba került, melyből 25 millió forint a támogatott rész.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv Észak-magyarországi Operatív Program támogatási rendszeréhez benyújtott ÉMOP-1.1.1/F-10-2010-0038 számú "Telephely Fejlesztés a Megépszer Kft.-nél barnamezős területen" című projekt kivitelezése elkezdődött. Ennek keretében legyártották az anyagtároló tér befedéséhez szükséges acélszerkezeti tartó és fedő elemeket. A beruházás eredményeképpen egy közel 22x130 m alapterületű fedett anyagtároló tér áll majd a Kft. rendelkezésére. E projekt keretén belül még a kialakítandó, fedett anyagtároló térben az anyagmozgatás céljára új, korszerű, nagy teherbírású futódarukat helyeznek el. A technológia fejlesztés céljából 8 darab korszerű, nagyteljesítményű synergikus hegesztőgépet is beszereznek.

További fejlesztések is folyamatban vannak. A KEOP-os pályázat energia-megtakarítás céljából a régi épületek hőszigetelése, a telephely-fejlesztést a daruzott anyagtároló tér befedésére és rajta egy előkészítő csarnok létrehozására, valamint daru és nyolc darab szinergikus (vízhűtéses), 600 amperes hegesztőgép beszerzésére nyertük meg. Mindezek megvalósításával a válságból való kilábalás után versenyképességünk lényegesen megnövekszik. A kornak megfelelő, a piaci igényeket kielégítő, a legkorszerűbb technikai eszközökkel felszerelt csarnokunk lesz. Jelenleg is birtokában vagyunk mindannak, ami garantálja pozíciónkat a nyugati piacon.

Nagyon szépen köszönöm az interjút!

Nagyon szívesen!

1.2. dr. Miskolci Róberttal a Miskolc Megyei Jogú Város Egészségügyi és szociális osztály osztályvezető helyettesével

1. A város mikor és hogyan mérte fel utoljára Lyukóvölgy helyzetét?

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata felkérte a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar Szociológiai Intézetét 2011 tavaszán, hogy készítsenek el a Városra egy szociális térképet. A várost 17 körzetre bontották, elemzést készítettek a városlakók, demográfiai, szociális, anyagi helyzetéről, foglalkoztatási és lakáskörülményeiről valamint a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások igénybevételéről és a lakosság egészségi helyzetéről. A szociális térkép elkészítése még folyamatban van.

Az elemzés elkészítése érdekében 2011 tavaszán a lakosság körében egy közel 800 fős mintán lakossági kérdőíves lekérdőzést hajtottak végre Rétegzett, illetve véletlenszerű kiválasztást alkalmaztak. A megkérdezettek 2,2%-, 18 fő lyukói lakos volt.

2. Hol helyezkedik el Lyukóvölgy?

Lyukóvölgy Miskolc mellett fekszik, szinte egybeépülve a várossal. Valaha virágzó hétvégi telkek, hangulatos víkendházak voltak a völgyben, ma a legszegényebbek laknak itt.

2004-ben a lyukói bányát bezárták, a lakók elköltöztek, és szerte az országból özönlöttek ide azok, akik már nem tudták fenntartani a komfortos vagy komfort nélküli lakásukat.

3. Milyen a térség demográfiai helyzete?

A munkanélküliek városi körzetek szerinti megoszlását vizsgálva, a munkanélküliség által leginkább sújtott területnek Lyukóvölgy, Pereces a Kilián-Békeszálló- Muszkás-Győri kapu és Új Diósgyőr körzet tekinthető.

A körzet összlakossága 2011 áprilisában 981 fő, ebből 509 férfi és 472 nő. 2008-ban 3000 fő körüli volt a körzet összlakossága.

A körzetben élők több mint 40%-a munkanélküli, ennek oka az alacsony iskolai végzettség. A városban itt a legmagasabb a munkanélküliség. 2011. áprilisában 20 000 fő volt álláskereső Miskolcon.

A 0-14 éves gyerekek aránya 20% feletti, itt a legmagasabb a városban. Ennek a fő oka a roma lakosság, az itt élők 33%-a vallotta magát roma származásúnak. Miskolcon az összlakosság 9%-a roma. A népesség 15%-át az időskorúak alkotják. Arányuk a rossz életkörülmények és rossz egészségügyi állapot miatt ilyen alacsony.

4. Milyen iskolai végzettséggel rendelkeznek az itt élők?

A körzetben kiugróan alacsony a diplomások aránya. A 7 évesnél idősebbek 26,9%-nak a legmagasabb iskolai végzettsége a 8. osztály vagy ezalatti végzettség, 36,7%-a 8. osztállyal rendelkezik. 21,7%-uk rendelkezik középiskolai végzettséggel érettségi nélkül, 13%-uk rendelkezik középiskolai érettségivel. 0,3%-nak van főiskolai/egyetemi végzettsége oklevél nélkül. 1,4%-nak van főiskolai/egyetemi végzettsége oklevéllel. Ezen a területen a háztartások több mint háromnegyede az alsó jövedelmi negyedbe esik, melynek fő oka véleményem szerint az alacsony iskolai végzettség. Előfordul, hogy a lányok azért maradnak ki az általános iskolából, mert teherbe esnek, így aztán soha nem járják ki a nyolc osztályt. Errefelé nem ritka, hogy a felnőttek csak a saját nevüket tudják leírni, gyakran azt is csak hibásan. A karrier számukra nem fontos, ugyanis Lyukón nem érték a tanulás. Persze, érthető a szülők hozzáállása: van olyan lyukói, akinek három szakmája van, mégis munkanélküli. Nagyon nehéz ezek után megértetni a kicsikkel, hogy a tanulás az egyetlen kitörési lehetőségük.

5. Milyen az itt élők vallásossága?

A lakók legkevésbé mondhatóak vallásosnak. Egyházi hovatartozás szempontjából a legtöbben ateistának vallották magukat.

6. Milyen az itt lakók családi állapota Ön szerint?

Az itt élők 33,3%-a sosem volt házasságban, egyedül él, 27,8%-uk házasságban, 22,2%-uk elvált, 5,6%-uk élettársi kapcsolatban él, 11,1%-uk özvegy. A városban itt a

legalacsonyabb a házások száma, ennek következtében itt a legmagasabb az egyedül élők száma.

7. Milyen a lakókörnyezetük?

Ebben a körzetben élők zöme mélyszegénységben él. A lakások jelentős része nem rendelkezik az alapvető higiéniai szükségletekhez nélkülözhetetlen kommunális ellátottsággal. Egyedi kivétel az áramszolgáltatás. A lakások zömében nincs vízöblítéses WC, szennyvíz csatorna bekötés, fürdőszoba, folyóvíz és állandó melegvíz. Lyukón élők többsége nagy kádakban fürdik, gyakran az egyetlen fűtött helyiségben, a kútról hozott és a fatüzelésű kályhán melegített vízben. Ezek a gyerekek a fürdőszoba fogalmát nem ismerik, nem is nagyon láttak még olyat. Az asszonyok gyakran több száz méterről hordják a vizet, ami télen a fagyos, havas utakon nem könnyű feladat. Apropos Lyukóbányán nincsenek aszfaltozott utcák, sárban és jégen csúszkálnak a gyerekek suliba, és ha esőben indulnak, akkor csurom sárosan érkeznek az órákra. A városban ez a körzet számít a leghátrányosabb helynek.

A lakások átlagosan 50 négyzetméter alattiak, a városban, itt találhatóak a legkisebb lakások. Fával, szénnel vagy vegyesen üzemeltetett egyedi kazán vagy kályha van a lakások 75%-ban. Amikor elfogy a téli tűzifa, akkor beáldoznak és elbontanak egy kerítést, vagy egy favityillót az itteniek, mert nem akarnak megfagyni, és a gyerekek élete fontosabb, mint a magántulajdon szentsége.

A háztartási javak közül a kábeltévé a legelterjedtebb, mikrohullámú sütővel, mobiltelefonnal és mosógéppel csak pár háztartás rendelkezik. Egyetlen szórakozásuk a tévé. Itt egyébként szinte minden viskón van parabola antenna, rejtély, miből fizetik a havi díjat, de az biztos, hogy csak a tévéműsor képes vidám pillanatokat adni a teljes kilátástalanságban.

8. Milyen a település közbiztonsága?

A település közbiztonsága rossz. Folyamatos járőrözéssel próbálják javítani a közbiztonságot.

9. Milyen a Lyukóban élők jövedelmi helyzete?

Az itt élő háztartások többsége nehezen tud megélni, 80%-nak az egy főre jutó bevétele havonta 15-20 ezer Ft. A jövedelmük jelentős része segély és családi pótlék emellett származik némi bevételük szerencsejátékból is. Ebben látják az itt élők utolsó reményüket. A segélyezettek száma ebben a körzetben a legtöbb.

10. Milyen segélyekben részesülnek?

Az itt élők 17,72%-a, azaz 239 fő részesül az aktív korúak RÁT ellátásában. Az ellátás összege 76934 Ft/fő. Összesen 18.387.250 Ft. A város összlakosságának 4%-a részesül ilyen ellátásban, a többi körzetben mindenütt 10% alatti. Tapolcán a legkevesebb, azaz 1,17 %.

Az itt lakók 4%-a azaz 54 fő részesül rendszeres szociális segélyben. A segély összege 130.239 Ft/fő. Összesen 7.032.925 Ft. A város összlakosságának 0,87 %-a részesül ilyen segélyben.

Ápolási díjban fokozottan fogyatékoság miatt is itt részesülnek a legtöbben 0,22%, azaz 3 fő. Ápolási díj összege 176.027 Ft. Összesen 528.080 Ft. A város összlakosságának 0,11%-a fokozottan fogyatékos.

Súlyos fogyatékoság miatt is itt részesülnek a legtöbben 0,44%, azaz 6 fő. Összege 141.108 Ft. Összesen 864.645 Ft. A legtöbb súlyosan fogyatékos is itt él. A város összlakosságának 0,19%-a súlyosan fogyatékos.

Tartós betegség miatt is itt részesülnek a legtöbben 0,96% azaz 13 fő. Összege 124.989 Ft. Összesen 1.624.860 Ft. A város összlakosságának 0,35%-a tartós beteg.

Átmeneti segélyben is itt részesülnek a legtöbben 0,89%, azaz 12 fő. Összege 6083 Ft. Összesen 73.000 Ft. A város összlakosságának 0,35%-a segélyezett.

A város összlakosságának 0,03 %-a részesül időskorúak járadékában, a körzetben senki nem jogosult rá. Ennek oka az alacsony életszínvonal a rossz egészségügyi állapot, melyeknek következtében kevés idős él a Lyukóvölgyben.

Lakásfenntartási támogatásra a legtöbben az Avason jogosultak. Itt csak a lakosok 7,04 %-a jogosult rá, azaz 95 fő. Összege. 21352, Ft. Összesen 2,028,400 Ft. A városi összlakosságának 5,95%-a kap lakásfenntartási támogatást.

Lakbértámogatásra összesen 2 fő jogosult, azaz 0,15 %. Összege 2820. Ft. Összesen 5640. Ft. A város összlakosságának 0,37 %-a kap lakbértámogatást.

Panel plusztámogatás itt nem vehető igénybe, mert nincs panelházas övezet. Ezt a fajta támogatást, a miskolciak 0,02%-a veheti igénybe.

Súlyozott mozgáskorlátozott személy közlekedési támogatására 15 fő jogosult, azaz 1,11 %. Összege 9.100 Ft. Összesen 136.500 Ft. A város összlakosságának 0,65%-a jogosult ilyen jellegű támogatásra.

Temetési segélyre 5 fő jogosult, azaz 0,37%. Összege 10. 800 Ft. Összesen 54.000 Ft. A városban élők 0,09%-a jogosult ilyen jellegű támogatásra.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra a városban lakók 0,02%-a , a körzetben lakók közül senki nem jogosult.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra 1 fő jogosult, azaz 0,0,7% .Összege 20.000 Ft A városban lakók 0,08%-a igényelhet ilyen jellegű támogatást.

Fiatalok önálló életkezdési támogatására a városban lakók 0,02%-a , a körzetben lakók közül senki nem jogosult.

Ifjúságvédelmi támogatásra 3 fő jogosult, azaz 0,22%. Összege 35.625 Ft. Összesen 106.875 Ft. A város összlakosságának 0,17%-a jogosult ilyen jellegű támogatásra.

Óvodáztatási támogatásra 28 fő jogosult, azaz 2,08%. Összege 15.714 Ft. Összesen 440.000 Ft. A városban élők 0,18%-a jogosult ilyen jellegű támogatásra.

A városban 2011-ben havonta átlagosan 1.432.952.800 Ft-ot költ különféle pénzbeli támogatásokra, ebből Lyukóvölgyre 30.950.122. Ft-ot. A támogatások több mint 46 %-át a Lyukóban élők kapják.

11. Hogyan tudnak megélni ilyen kevés jövedelemből?

Sokuknak öt-nyolc gyermeke van. Megtakarításaik nincsenek napról-napra, hónapról-hónapra élnek. Ennyi pénzt szerintem lehetetlen beosztani, ebből csak krumplit és tésztát lehet enni, ugyanis ez a legolcsóbb. Rengeteget éheznek. A gyerekek Miskolcra járnak iskolába, mert a településen ilyen nincs, ezért persze bérletet kell venni, amit szinte ilyen kevés pénzből lehetetlen kigazdálkodni Jövedelmi helyzetük és életszínvonaluk folyamatosan romlik.

Az itt lakók az államban és az önkormányzatban bíznak, hogy életük egyszer jobbra fordul.

12. Van-e a körzetben egészségügyi és szociális ellátás, milyen az itt élők egészségi állapota?

A lakók 35,3%.-a szerint a környéken szükség lenne szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásra, a meglévő szolgáltatásokkal pedig elégedetlenek.

A szociális intézmények a Lyukóvölgyiek körében népszerűek és ők fordulnak a legnagyobb arányban a munkanélküli központhoz.

Egészségi állapotuk az átlagosnál rosszabb. Mindennapos a rüh, a tetű, az ótvar, azok a nem megfelelő tisztálkodás. A leggyakrabban előforduló betegség típusok a lelki eredetű gondok valamint a tartós és krónikus betegség. A háziorvosi szolgálatot is ők veszi igénybe a városban leggyakrabban. A lakók szerint a környékükön hiányzik valamilyen egészségügyi szolgáltatás pl.: gyógyszertár vagy valamilyen szakorvosi kezelés. A körzeti orvos helybe jön rendelni, hetente többször is, egy konténerben vizsgálja a betegeket, így legalább látja őket doktor. A többség Miskolcig biztosan nem utazna el ezért. Védőnők, családsegítők és gyermekvédelmi szakemberek is dolgoznak a völgyben, de a helyzetet ők nem tudják megoldani. Rendszeresen nőgyógyászati rákszűrést is végeznek. Az itt élők fele kipróbált már valamilyen drogot, ez nagyon magasnak számít. Átlagosan a miskolci lakosok 13%-a próbált már ki valamilyen kábítószer.

Az itt élők túlélni akarnak, és reménykednek, hátha egyszer lesz munkájuk, mert mindnyájan szeretnének dolgozni egy jobb élet reményében.

13. Határozza meg a körzet funkcióit!

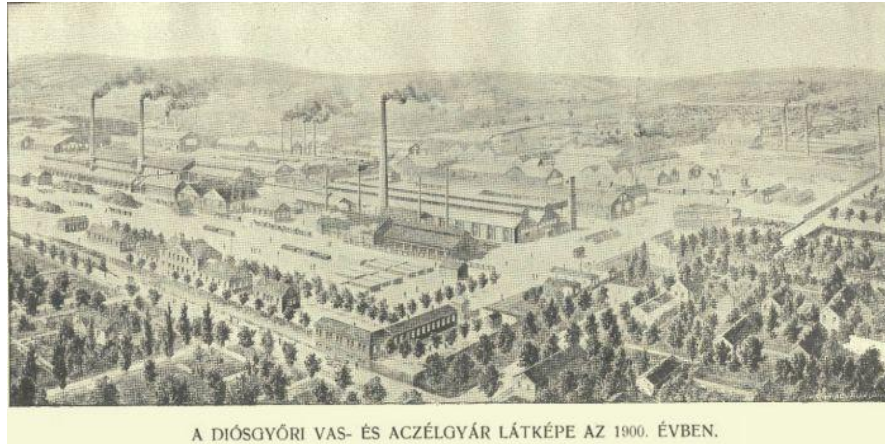
Lyukóvölgy funkcióit nehéz meghatározni, mivel külterületről van szó, így még csak lakó funkcióról sem igazán beszélhetünk, hiszen a terület hivatalosan nem lakóterület. A szegregátum felszámolása, kezdetben a növekedésnek a megakadályozása az elsődleges cél. Ezt követően kerülhet sor a terület funkcionális, vagy övezeti besorolásának tisztázására.

Nagyon szépen köszönöm az interjút!

Nagyon szívesen, érdekes témát választott!

2. Képek

A diósgyőri vas és aczélgyár látképe a XX. században

Az uniós támogatással épülő csarnok makettja a Megépszer Kft-nél.

A bánya működése

A Lyukóvölgyi kolóniák

